LIETUVOS SVEIKATOS MOKSLŲ UNIVERSITETAS
MEDICINOS AKADEMIJA
VISUOMENĖS SVEIKATOS FAKULTETAS
SVEIKATOS VADYBOS KATEDRA

Brigita Norutė

ERGOTERAPEUTŲ NUOMONĖ APIE KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO KURSUS - PASITENKINIMO IR PRIEINAMUMO VERTINIMAS

Antrosios pakopos studijų baigiamasis magistro darbas
(Visuomenės sveikatos vadyba)

Studentas

(Parašas)
Brigita Norutė
2025-05-20

Mokslinis vadovas

(Parašas)
Dr. Jurgita Vladičkienė
2025-05-20

KAUNAS, 2025

TURINYS

SANTRAUKA 4

SUMMARY 5

SANTRUMPOS IR SĄVOKOS 6

ĮVADAS 7

DARBO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI 9

1. LITERATŪROS APŽVALGA 10

1.1. Kompetencijos ir kvalifikacijos sąvokos 10

1.2. Ergoterapeuto kvalifikacija ir kompetencijos 11

1.3. Kvalifikacijos tobulinimas 13

1.4. Kvalifikacijos tobulinimo kursų prieinamumo aspektai 15

1.5. Pasitenkinimo kvalifikacijos tobulinimo kursais, kaip paslauga, aspektas 17

2. TYRIMO METODIKA 19

2.1. Tyrimo organizavimas 19

2.2. Tiriamasis kontingentas 19

2.3. Tyrimo instrumentai ir duomenų šaltiniai 20

2.4. Statistinės duomenų analizė ir metodai 21

3. REZULTATAI 23

3.1. Tiriamųjų socialiniai – demografiniai duomenys 23

3.2. Respondentų licencijos turėjimas ir su tuo susiję sunkumai 24

3.3. Respondentų kvalifikacijos tobulinimo būdai 25

3.4. Respondentų pasitenkinimas tobulinimo kursais 28

3.5. Kvalifikacijos tobulinimo kursų prieinamumas 31

3.6. Galimybės dalyvauti tobulinimo kursuose 35

3.7. Kvalifikacijos tobulinimų kursų įvertinimų palyginimas pagal respondentų socialines – demografines charakteristikas 36

REZULTATŲ APTARIMAS 47

IŠVADOS 51

PRAKTINĖS REKOMENDACIJOS 52

LITERATŪRA 53

PRIEDAI 58

SANTRAUKA

Visuomenės sveikatos vadyba

ERGOTERAPEUTŲ NUOMONĖ APIE KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO KURSUS - PASITENKINIMO IR PRIEINAMUMO VERTINIMAS

Brigita Norutė

Mokslinis vadovas Dr. Jurgita Vladičkienė

Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Medicinos akademijos Visuomenės sveikatos fakultetas Kaunas; 2025. 57p.

Darbo tikslas – Ištirti ergoterapeutų pasitenkinimą kvalifikacijos tobulinimo kursais ir nuomonę apie jų prieinamumą.

Uždaviniai: 1.Išaiškinti ergoterapeutų pasitenkinimą kvalifikacijos tobulinimo kursais. 2. Išaiškinti ergoterapeutų nuomonę apie kvalifikacijos tobulinimo kursų prieinamumą. 3. Palyginti ergoterapeutų pasitenkinimą kursais ir nuomonę apie kursų prieinamumą pagal jų socialines demografines charakteristikas.

Metodika. Tyrimo tipas – kiekybinis stebėjimo analitinis momentinis tyrimas. Tyrimo instrumentas – anoniminė anketinė ergoterapeutų apklausa. Tyrimas atliktas 2024 m. balandžio–gruodžio mėn. Tyrime dalyvavo 295 asmenys, iš jų 271 asmuo buvo ergoterapeutas. Klausimyną sudarė 27 klausimai, apimantys demografinius, profesinius, pasitenkinimo ir prieinamumo aspektus. Statistinė analizė atlikta naudojant IBM SPSS Statistics 29 ir Microsoft Excel. Naudota aprašomoji statistika (vidurkiai, mediana, SN, procentai), Mann–Whitney U, Kruskal–Wallis H, Spearman koreliacija. Statistinė reikšmė nustatyta esant $p < 0,05$.

Rezultatai. Dauguma ergoterapeutų (73,06 proc.) kvalifikacijos tobulinimo kursais yra patenkinti vidutiniškai. Pasitenkinimą dažniausiai lemia temų aktualumas, lektorių kompetencija ir praktinis turinio pritaikomumas. Kursų prieinamumą riboja laiko trūkumas (58,30 proc.), darbo krūvis (nuotoliniams – 33,95 proc., kontaktiniams – 70,85 proc.), finansiniai (41,70 proc.) ir geografiniai (49,81 proc.) veiksniai, nors technologinės kliūtys nedažnos. Darbo stažas turėjo reikšmingą įtaką kursų pasirinkimui ($H=6,66$, $p=0,04$) – mažesnį stažą turintys rinkosi nuotolinius, o labiau patyrę – kontaktinius mokymus. Amžius reikšmingai susijęs su finansiniais motyvais ($\rho=0,16$, $p=0,008$) ir technologinėmis kliūtimis ($H=15,36$, $p=0,004$).

Išvados. Tyrimas parodė, kad dauguma ergoterapeutų kvalifikacijos tobulinimo kursus vertina vidutiniškai, o pasitenkinimą dažniausiai lemia aktualios temos ir praktinis pritaikomumas. Kursai laikomi gana prieinamais, ypač nuotoliniu būdu, tačiau dalyvavimą dažnai riboja laiko, darbo ir finansiniai veiksniai. Socialinės-demografinės ypatybės, tokios kaip darbo stažas ir amžius, daro įtaką tiek kursų pasirinkimui, tiek jų vertinimui – jaunesni specialistai linkę rinktis nuotolinius mokymus, o labiau patyrę – kontaktinius ir yra labiau kritiški kursų kokybei bei prieinamumui.

Raktažodžiai. Ergoterapeutai, kvalifikacijos tobulinimo kursai, nuomonė, pasitenkinimas, prieinamumas

SUMMARY

Management of public health

OCCUPATIONAL THERAPISTS' OPINION ON QUALIFICATION IMPROVEMENT COURSES - ASSESSMENT OF SATISFACTION AND ACCESSIBILITY

Brigita Norutė

Supervisor Dr. Jurgita Vladičkienė

Faculty of Public Health, Medical Academy, Lithuanian University of Health Sciences Kaunas; 2025. 57 p.

Aim of study. To study occupational therapists' satisfaction with professional improvement courses and their opinion about their accessibility.

Objectives: 1. To clarify occupational therapists' satisfaction with professional improvement courses. 2. To clarify occupational therapists' opinion about the accessibility of professional improvement courses. 3. To compare occupational therapists' satisfaction with courses and their opinion about the accessibility of courses according to their socio-demographic characteristics.

Methods. A quantitative observational analytical momentary study was conducted using an anonymous questionnaire survey of occupational therapists between April and December 2024. A total of 295 individuals participated, of whom 271 were occupational therapists. The 27-item questionnaire covered demographic, professional, satisfaction, and accessibility aspects. Data were analyzed using IBM SPSS Statistics 29 and Microsoft Excel, applying descriptive statistics, Mann–Whitney U, Kruskal–Wallis H tests, and Spearman correlation. Statistical significance was set at $p < 0.05$.

Results. Most occupational therapists (73,06 percent) are moderately satisfied with the qualification development courses. Satisfaction is usually determined by the relevance of the topics, the competence of the lecturers and the practical applicability of the content. The accessibility of the courses is limited by lack of time (58,30 percent), workload (for online learning – 33,95 percent, for contact learning – 70,85 percent), financial (41,70 percent) and geographical (49,81 percent) factors, although technological barriers are uncommon. Work experience had a significant influence on the choice of courses ($H=6,66$, $p=0,04$) - those with less experience chose distance learning, while those with more experience chose contact training. Age is significantly related to financial motives ($\rho=0.16$, $p=0.008$) and technological barriers ($H=15,36$, $p=0,004$).

Conclusions. The study showed that most occupational therapists rate in-service training courses moderately, and satisfaction is usually determined by topical topics and practical applicability. Courses are considered quite accessible, especially remotely, but participation is often limited by time, labor and financial factors. Socio-demographic characteristics, such as length of service and age, influence both the choice of courses and their evaluation - younger specialists tend to choose distance learning, while more experienced ones - contact ones and are more critical of the quality and accessibility of courses.

Keywords. Occupational therapist, Occupational therapy, Professional development, Qualification improvement courses, Attitude, Satisfaction, Accessibility.

SANTRUMPOS IR SĄVOKOS

COTEC - Europos šalių ergoterapijos taryba

ENOTHE - Europos ergoterapijos aukštojo mokslo taryba

Ergoterapija – „*asmens / grupių įgalinimas prasminga veikla, siekiant asmens / grupių gerovės, skatinant aktyvumą ir įsitraukimą į prasmingą (-as) veiklą (-as), ugdant reikiamus įgūdžius, įpročius, vaidmenis kasdienėje, mokymosi, darbinėje / profesinėje bei laisvalaikio aplinkose namuose ir bendruomenėje"*[10].

H – *Kruskal–Wallis* testo statistika

LEKSSTV - Lietuvos ir Europos kvalifikacijų sandarų sąsajos trumpas vadovas

LR - Lietuvos Respublika

LR SAM – Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija

METAS - Medicinos elektroninė tobulinimo administravimo sistema

MN – Medicinos normos

p – statistinio reikšmingumo lygmuo

SN - standartinis nuokrypis

VLE- Visuotinė Lietuvių enciklopedija

Z – *Mann–Whitney U* testo standartizuota reikšmė

ρ – *Spearman* koreliacijos koeficientas (*rho*)

ĮVADAS

Sveikatos priežiūros darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas yra esminis veiksnys užtikrinant sėkmingą profesinę veiklą, prisitaikant prie besikeičiančios konkurencinės aplinkos, informacinės kaitos ir kitų iššūkių, prie kurių jie turi prisitaikyti [1]. Tad kiekvienas sveikatos priežiūros specialistas turi nuolatos tobulintis ir atnaujinti turimas žinias, kad galėtų suteikti kuo kokybiškesnes paslaugas.

Iš ergoterapeutų, kaip ir daugelio kitų sveikatos priežiūros specialistų, yra reikalaujama reguliariai tobulinti ir kelti savo kvalifikaciją, kompetencijas. Nuolatinis tobulėjimas neapsiriboja vien licencijos išlaikymo reikalavimu ar profesinio tinkamumo užtikrinimu – tai taip pat yra būtinas veiksnys, siekiant užtikrinti, kad specialistų žinios ir įgūdžiai atitiktų naujausias mokslo ir praktikos inovacijas ergoterapijos srityje. Tai reiškia, kad jie turėtų dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo kursuose, kurie gali būti skirti naujų žinių įgijimui, įgūdžių tobulinimui arba esamų žinių atnaujinimui.

Ergoterapeutams yra itin svarbu tobulinti kvalifikaciją, kadangi nuo turimos kvalifikacijos, įgytų kompetencijų, žinių, tiesiogiai priklauso ir teikiamų paslaugų apimtys ir kokybė paslaugų gavėjams, o visa tai turi įtakos ir sveikatos priežiūros sistemos kokybei, ir teigiamai veikia paslaugų gavėjo sveikatos būklę.

Kvalifikacijos tobulinimo kursai yra svarbūs profesinių įgūdžių tobulinimui, naujų žinių įgijimui ir licencijos gavimui/pratęsimui [2]. Lietuvoje ergoterapeutai yra vieni iš daugelio sveikatos priežiūros specialistų, kuriems reikia kvalifikacijos tobulinimo kursų, ne tik profesinių žinių atnaujinimui, tačiau ir siekiant pratęsti licenciją. Licencijos pratęsimas yra nustatytas ir reglamentuojamas įstatymų numatyta tvarka. Pagal įstatymų numatytą tvarką - asmens sveikatos priežiūros specialisto, šiuo atveju, ergoterapeuto, licencijai išlaikyti reikia išklausyti kvalifikacijos tobulinimo kursų ne mažiau kaip 60 val. kas 5 metai (arba vidutiniškai po 12 val. kasmet) [3].

Lietuvoje ergoterapeutams, kaip ir kitiems sveikatos priežiūros specialistams, yra numatyti tam tikri reikalavimai licencijos pratęsimui. Tai apima išklausyti tam tikrą valandų, bent jau minimalų, skaičių kvalifikacijos tobulinimo kursuose per tam tikrą laikotarpį. Po kursų pabaigos, reikia pateikti reikiamus dokumentus Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai (toliau - SAM) arba kitai atitinkamai institucijai, kad būtų įrodyta, jog buvo dalyvauta ir baigti reikiami kursai [3].

Taigi, norint pratęsti turimą licenciją yra privaloma pateikti atitinkamus dokumentus, kad ergoterapeutas dalyvavo kvalifikacijos tobulinimo kursuose ir nuolat tobulino kvalifikaciją ir pateikti dokumentus patvirtintus SAM ar gautus iš formaliojo ugdymo įstaigos [3].

Temos aktualumas ir naujumas. Kvalifikacijos tobulinimo kursai yra labai svarbi ergoterapeuto karjeros dalis, be jų, šie sveikatos priežiūros specialistai negalėtų turėti licencijos. Nėra rasta duomenų lietuviškose duomenų bazėse apie panašius tyrimus su ergoterapeutų populiacija. Taip pat, nėra rasta daug tyrimų ir užsienio duomenų bazėse. Tačiau galima rasti panašių tyrimų atliktų su kitų kvalifikacijų specialistais.

Atlikto tyrimo teorinė ir praktinė reikšmė. Siekiama išsiaiškinti ergoterapeutų nuomonę apie kvalifikacijos kėlimo kursus, pasitenkinimą kursais ir nuomonę apie kursų prieinamumą. Remiantis gautais tyrimo duomenimis, bus siekiama suformuoti rekomendacijas, galinčias prisidėti prie kvalifikacijos tobulinimo kursų organizavimo proceso ergoterapeutams.

Asmeninis autoriaus indėlis. Autorė rinko, analizavo literatūros šaltinius, sudarė klausimyną, atliko tyrimą, rinko ir statistiškai išanalizavo gautus duomenis, taip pat apibendrino tyrimo rezultatus.

DARBO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Darbo tikslas – Ištirti ergoterapeutų pasitenkinimą kvalifikacijos tobulinimo kursais ir nuomonę apie jų prieinamumą.

Uždaviniai:

1. Išaiškinti ergoterapeutų pasitenkinimą kvalifikacijos tobulinimo kursais.
2. Išaiškinti ergoterapeutų nuomonę apie kvalifikacijos tobulinimo kursų prieinamumą.
3. Palyginti ergoterapeutų pasitenkinimą kursais ir nuomonę apie kursų prieinamumą pagal jų socialines demografines charakteristikas.

1. LITERATŪROS APŽVALGA

1.1. Kompetencijos ir kvalifikacijos sąvokos

Kompetencija ir kvalifikacija yra svarbios sąvokos, susijusios su praktiniais gebėjimais ir turimomis žiniomis bet kurioje srityje – ergoterapeuto, kineziterapeuto ar kitokios specializacijos specialistui. Greitai besikeičianti aplinka formuoja ergoterapeuto darbo struktūrą, ypač dėl ryšio su savarankišku pacientų gyvenimu. Tad yra itin svarbu kompetencijų ir kvalifikacijos kėlimas, kad paslaugų gavėjai gautų kuo kokybiškesnes paslaugas.

Remiantis visuotine lietuvių enciklopedija (toliau - VLE), kompetencija (lot. *competentia*) yra apibrėžiama kaip daugiau nei tik funkcinis gebėjimas ar žinių turėjimas; ji apima ir gebėjimą adekvačiai veikti atitinkamose situacijose bei turint atitinkamų resursų, tokių kaip turėjimas pakankamai žinių, įgūdžių ir energijos, kad būtų sėkmingai atliktas darbas arba užduotis [4]. Šis VLE pateiktas apibrėžimas išryškina, kad kompetencija yra ganėtinai dinamiškas procesas, kuris apima įvairias sritis ir jų gilumą. Tai nėra vien tik teorinės žinios, tačiau labiau praktiškas teorinių žinių derinimas su realia ir praktine veikla. Kompetencija yra gebėjimas atlikti veiklą, remiantis įgytomis žiniomis, turimos praktinės patirties derinimas su teorinėmis žiniomis, įgytais ir įgimtais įgūdžiais bei vertybinių nuostatų visuma [5]. Lietuvos ir Europos kvalifikacijų sandarų sąsajų trumpojo vadovo (toliau - LEKSSTV) kontekste kompetencija - gebėjimas veikti, remiantis žiniomis ir įgūdžiais ir tai yra įgytas gebėjimas dirbant, mokantis ir siekiant asmeninio tobulėjimo, vertinant atsakomybę ir savarankiškumą [6]. Taigi galima daryti prielaidą, kad kuo daugiau žmogus turi kompetencijų, tuo geriau jis turimas žinias pritaiko praktikoje, bei atsako už savo veiksmus. Ir tai yra vienas iš esminių elementų, kurie padeda įvertinti žmogaus gebėjimus ir užimamą vaidmenį visuomenėje.

Pagal LEKSSTV kompetencijos taip pat gali būti skirstomos ir į tris grupes – bendrąsias, funkcines ir pažintines [6]. Bendroji kompetencija apibūdinama, kaip apimanti asmens gebėjimus, ugdomus remiantis jo savybėmis, tokiomis kaip kūrybiškumas, analitinis mąstymas, atsakingumas, sąžiningumas ir gebėjimas bendrauti. Funkcinė kompetencija nurodo kaip asmuo gebės dirbti realiose situacijose, tai yra - asmens gebėjimą atlikti konkrečias profesinės veiklos užduotis, veiksmus ir funkcijas. Pažintinė kompetencija yra gebėjimas panaudoti įgytas specialiąsias ir bendrojo lavinimo žinias savo profesinėje veikloje .

VLE kvalifikacijos (lot. *qualificatio* < *qualis* – koks + *facio* – darau) sąvoką apibrėžia kaip asmens tinkamumo, pasirengimo tam tikram darbui laipsnis, žinių, įgūdžių, patirties, bendrųjų gebėjimų, reikiamų tam tikram darbui atlikti, turėjimas [7]. Tai reiškia, kad kvalifikacija apima ne tik teorines žinias, bet ir praktinius įgūdžius bei patirtį, taip asmuo gali efektyviai atlikti profesines

pareigas. Kvalifikacijas LEKSSTV apibrėžia kaip, “įstatymų, Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos teisės aktų nustatyta tvarka pripažintas mokėjimas ir teisė verstis tam tikra profesine veikla”[6]. Visgi reiktų nepamiršti, kad kvalifikacija yra ir oficialus ir akredituotas dokumentas, kuris patvirtina asmens gebėjimų pagrįstumą profesinei veiklai [8]. Kvalifikacija nurodo asmens gebėjimų tinkamumą ir kvalifikacijos atitikimą atitinkamai profesijai, bet ne jų patikimumą. Kvalifikacija galima gauti tik tada, kai asmuo pasiekia numatytus ir akredituotus studijų programos rezultatus [8].

Visgi, reikia paminėti ir tai, kad kvalifikacijos įgijimas ir pripažinimas yra svarbus ne tik pačiam asmeniui, bet ir darbdaviams bei visuomenei. Kvalifikacijos įgijimas užtikrina, kad tam tikroje profesinėje veikloje, pavyzdžiui medicinos sferoje, dirbantys asmenys turi reikiamus bazinius gebėjimus ir žinias darbo, atitinkančio nustatytus standartus, atlikimui.

Atlikus sąvokų analizę, galima daryti išvadą, kad kompetencija ir kvalifikacija nėra tas pats dalykas. Nors jos yra panašios, tačiau turi ir skirtumų, ir panašumų. Abi šios sąvokos yra svarbios, norint užtikrinti, jog specialistai turėtų reikiamus gebėjimus ir žinias, kokybiškų paslaugų teikimui savo srityje.

Kuo skiriasi kompetencija nuo kvalifikacijos, tai tuo, kad kompetencija yra dinamiška ir nuolat kintanti, iš esmės labai priklausanti nuo asmens mokymosi ir praktinės patirties. O kvalifikacija yra jau formalesnė ir nekintanti, ne paisant to, kad reikia periodiškai kelti kvalifikaciją.

Kompetencijos sąvoka iš esmės yra daug platesnė sąvoka, kuri apima, kaip minėta, ne tik teorines žinias ir praktinius įgūdžius, bet ir gebėjimą pritaikyti šias žinias bei įgūdžius realiose situacijose, atsakomybės ir savarankiškumo aspektus[4, 5, 6].

Kvalifikacija yra oficialiai pripažintas gebėjimų lygis, patvirtintas akredituotas dokumentais, suteikiantis teisę (arba licenciją) verstis tam tikra profesine veikla [6, 8]. Taigi, nors kvalifikacija apima žinias ir praktinius įgūdžius, tačiau tai yra labiau orientuota į formalų asmens įgytos profesijos pripažinimą ir akreditaciją.

1.2. Ergoterapeuto kvalifikacija ir kompetencijos

Ergoterapeutai, tai specialistai padedantys žmonėms įgyti naujų, išlaikyti ir pagerinti esamus įgūdžius, jog galėtų asmuo susidoroti su patiriamais iššūkiais darbinėje, kasdieninėje ir laisvalaikio, asmeniui prasmingose, veiklose. Specialistai privalo baigti akredituotas studijų programas, atlikti praktinę veiklą, norint gauti ergoterapeuto kvalifikaciją ir licenciją tai veiklai [9].

Lietuvoje ergoterapeuto kvalifikacija įgyjama *„kartu su reabilitacijos studijų krypties sveikatos mokslų profesinio bakalauro kvalifikaciniu laipsniu baigus kolegines pirmosios pakopos*

ergoterapijos studijas arba kartu su reabilitacijos studijų krypties sveikatos mokslų bakalauro laipsniu baigus universitetines pirmosios pakopos ergoterapijos studijas"[9.] Baigus ergoterapijos studijas užsienyje, įgyta kvalifikacija yra pripažįstama pagal LR teisės aktus, reglamentuojančius profesinių kvalifikacijų pripažinimą.

Remiantis Lietuvos medicinos normos (toliau – MN) 125:2022 „Ergoterapeutas" patvirtinimo aprašu, tai ergoterapeutas yra asmuo kuriam teisės aktų numatyta tvarka yra suteikta galimybė verstis teisės aktų numatyta veikla [9].

Lietuvoje ergoterapeutų kvalifikacija įgyjama baigus akredituotas sveikatos mokslų bakalauro programas arba įgyjant atitinkamą kvalifikaciją užsienyje, pripažįstamą pagal Lietuvos teisės aktus. Nors, kvalifikaciją įgiję ergoterapeutai gali teikti įvairias paslaugas, nurodytas teisės aktuose, reglamentuojančiuose jų veiklą, tačiau atsižvelgiant į numatytą tvarką turi užtikrinti kvalifikacijos tobulinimą ir kelti kompetencijas.

Lietuvoje ergoterapeuto kompetencija yra apibrėžta įstatymų numatyta tvarka, taip pat šių specialistų kompetenciją apibrėžia ir darbo vieta darbo pareigybių aprašyme. Kiekviena darbo vieta taip pat, turi sudarytus pareigybių aprašymus, kuriuose yra numatytos ergoterapeutams iškelti kvalifikaciniai reikalavimai, pareigos ir teisės, kurias ergoterapeutas turi, kaip specialistas, ir kompetencijos.

Remiantis V-544 MN 125:2022 VII skyriuje 12 punkte ergoterapeuto kompetencijos yra apibrėžiamos, kaip „ *Ergoterapeuto kompetenciją sudaro žinios, gebėjimai ir įgūdžiai, kuriuos jis įgyja profesinę kvalifikaciją suteikiančių studijų metu bei nuolat tobulindamas įgytą profesinę kvalifikaciją, atsižvelgdamas į nuolatinę ergoterapijos mokslo ir praktikos pažangą*" [10].

Taip pat, V-544 MN 125:2022 13 punkte numatyta, jog ergoterapeutas turi turėti išsamias žinias įvairiose sveikatos priežiūros srityse, bei išmanyti LR sveikatos priežiūros sistemos struktūrą ir funkcijas bei atitinkamus teisės aktus, turėti sveikatos priežiūros ir socialinės pagalbos organizavimo pagrindus, žinoti apie sveikatos draudimo principus ir rūšis bei sveikatos statistikos rodiklius [10]. Ergoterapeutas turi būti susipažinęs su prevencinėmis programomis, ligų, traumų rizikos veiksniais, tarptautine funkcijų sutrikimo, negalios ir sveikatos klasifikacija bei ergoterapijos poveikiu žmogaus organizmui [10]. Ergoterapeutas taip pat turi išmanyti ergoterapijos teoriją ir modelius, raštvedybą, informacinių duomenų bazių naudojimą, ergonomikos ir universalaus dizaino principus [10].

Remiantis V-544 MN 125:2022 numatytuose 14, 15, 16 punktuose, ergoterapeutas privalo išmanyti žmogaus anatomiją, fiziologiją, išmanyti fiziologinius, patologinius, struktūrinius ir funkcinius pokyčius, įtakojančius asmens sveikatos būklę; sveikos gyvensenos principus, veiklos organizavimą, jog būtų įtrauktas tiek pacientas, tiek jo šeimos nariai; taip pat, turi mokėti vertinti

asmens sveikatos būklę, sudaryti ergoterapijos planus, ir lavinti įvairius įgūdžius bei motyvaciją; turi gebėti atlikti įvertinimą, įvairius pritaikymus, bendradarbiauti, ir taikyti mokslu grįstą praktiką [10].

Europos ergoterapijos aukštojo mokslo (ENOTHE) ir Europos šalių ergoterapijos tarybos (COTEC) 2005 metais išleido dokumentą, kuriame yra išskirtos šešios pagrindinės ir svarbiausios ergoterapeutų kompetencijų grupės [11]. Šios grupės apima žinias ir įgūdžius, ergoterapijos proceso valdymą ir motyvaciją, profesinius santykius ir partnerystę, profesionalų atsakingumą ir savarankiškumą, mokslinius tyrimus ir plėtrą, bei ergoterapijos vadybą ir sklaidą [5, 11].

Chun I. et al atliktame tyrime išskirtos keturios kompetencijų sritys: profesinis požiūris, profesionalus bendravimas, gebėjimas bendradarbiauti su kitais sveikatos priežiūros sektoriais ir gebėjimas teikti kokybiškas paslaugas klientams [12]. Atliktame apžvalgos tyrime išskirtos kompetencijų sritys prisideda prie dar labiau į klientą orientuotų paslaugų teikimo ir padeda atskleisti ergoterapeuto praktikos įvairovę ir daugiamačius aspektus, apibrėžiančius ergoterapeuto kompetencijas.

Ergoterapeuto kompetencija Lietuvoje apibrėžiama įstatymais ir darbo vietos pareigybių aprašymais, įskaitant žinias, gebėjimus ir įgūdžius, reikalingus profesiniam tobulėjimui ir klientų aptarnavimui. Tiesa, darbo vietos pateiktuose pareigybių aprašymuose kompetencijos gali skirtis dėl pačio darbo pobūdžio skirtingumo. Europos ir tarptautinės ergoterapijos organizacijos yra apibrėžę svarbiausias kompetencijų grupes, kurios padeda užtikrinti paslaugų kokybės standartų laikymąsi ir ergoterapeuto profesinę atsakomybę darbo vietoje.

1.3. Kvalifikacijos tobulinimas

Norint, kad klientas gautų kuo kokybiškesnes, naujovėmis grįstas paslaugas, yra svarbu, kad specialistai teikiantys paslaugas nuolat tobulėtų ir turėtų geras sąlygas kvalifikacijos kėlimui. Visų pirma, svarbu žinoti, jog profesinis tobulinimas – tai išorės suteikiamos galimybės, pačio specialisto tobulinimasis – tų galimybių pasirinkimas, o asmens tobulėjimas jau yra šių veiksmų rezultatas, lemiantis profesinį ir asmeninį augimą [13]. Kvalifikacijos tobulinimo kursai yra viena iš profesinio tobulinimosi priemonių, kuri padeda specialistams atnaujinti turimas žinias, įgūdžius bei įgyti naujus.

Mičiulienės R. ir Brandišauskienės A. 2023 metais atliktame empiriniame tyrime, kuriame tyrinėjama mokytojų profesinio tobulėjimo sampratos, buvo išskirti du mokymosi metodai – tobulinimas (angl. *training*) ir tobulinimasis (angl. *development*) [13]. Jie skiriasi tuo, kad tobulinimo procesas yra orientuotas į išorines žinias ir prieiga yra hierarchinio pobūdžio (iš viršaus į apačią), o tobulinimosi procesas jau apima vidines žinias ir prieiga yra iš apačios į viršų [13].

LR „Asmens sveikatos priežiūros specialistų profesinės kvalifikacijos tobulinimo reikalavimų aprašo” (Nr. V-2824) profesinės kvalifikacijos tobulinimas yra dviejų tipų [3]:

1. Privalomasis- nuolatinis sveikatos priežiūros specialistų kvalifikacijos tobulinimas siekiant atnaujinti ir pagilinti žinias bei įgūdžius, atsižvelgiant į mokslo ir technologijų pažangą.
2. Papildomasis - papildomas sveikatos priežiūros specialistų kvalifikacijos tobulinimas numatytas įstatymo ir Aprašo nustatytais atvejais, siekiant pagilinti profesinei veiklai reikalingas žinias ir įgūdžius.

Pagal Aprašą (Nr. V-2824) privalomasis profesinės kvalifikacijos tobulinimas sveikatos priežiūros specialistams, šiuo atveju ir ergoterapeutams (išskyrus išplėstinės praktikos vaistininkus, medicinos biologus ir medicinos psichologus), yra privaloma tobulinti kvalifikaciją ne mažiau kaip 60 val. kas 5 metus arba vidutiniškai 12 val. kasmet nuo licencijos išdavimo dienos [3]. Tobulinimo programos dalis yra parengta vadovaujantis LR SAM reikalavimais ir apima ne mažiau kaip po dvi akademines valandas infekcijų kontrolės bei profesinės etikos temomis. Vadovaujantis atnaujinta įsakymo Nr. V-1018 redakcija, nuo 2025 m. gegužės 1 d. įsigalios nauja Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų profesinės kvalifikacijos tobulinimo ir jo finansavimo tvarkos aprašo versija. [14]. Pagal naująją tvarką, bendrųjų – t. y. neklinikinio pobūdžio, su konkrečia specializacija tiesiogiai nesusijusių – profesinių kompetencijų tobulinimas privalės sudaryti ne mažiau kaip 10 procentų viso privalomojo kvalifikacijos tobulinimo valandų skaičiaus. Šios kompetencijos apima socialines ir emocines kompetencijas, konfliktų valdymą, vadybinius įgūdžius, lyderystę, komandinio darbo principus, profesinę etiką, teisės pagrindus, mokslinių tyrimų metodologiją bei korupcijos prevenciją [14].

Tobulinimas gali būti atliekamas ir gaunamas pažymėjimas licencijai [3]:

- Įstaigose, kurių programos suderintos su SAM ir skelbiamos medicinos elektroninėje tobulinimo administravimo sistemoje (METAS)
- Formaliojo ugdymo įstaigose, rengiančiose atitinkamos kvalifikacijos specialistus (neprivaloma registracija METAS sistemoje).

Remiantis sveikatos priežiūros specialistų specialistų profesinės kvalifikacijos tobulinimo reikalavimų aprašo patvirtinimo įsakymu (Nr.V-2824) dalis išklausytų kvalifikacijos tobulinimo kursų gali būti nesusiję su turima kvalifikacija arba nėra nurodyta specialisto turima specialybė, kuriai yra suteikiamos išklausytų kursų valandos, jie taip pat gali būti įtraukti licencijai gauti reikalingų privalomų valandų skaičių. [3]. Tačiau tokių kursų valandos skaičiuojamos su apribojimu – ne daugiau kaip 20 proc. visų privalomų valandų (pavyzdžiui., iš privalomų 60 val. – užskaitoma 12 valandų). Taip pat, yra taikoma dar vienas papildomas aspektas - šiuo atveju skaičiuojama tik

1/3 pažymėjime nurodytų valandų. Jei pavyzdžiui, buvo išklausyti 9 valandų kursai, tai bus užskaitytos 3 valandos (9 val. ÷ 3).

Kitas svarbus aspektas, tai, kad privalomojo tobulinimo valandų kiekis priklauso nuo laiko, praėjusio nuo studijų baigimo [3]. Jei praėjo - mažiau nei 2 metai - papildomų valandų nereikia, kadangi šis, po studijų, laikotarpis skirtas įsitvirtinti žinias praktikoje ir tiesioginio darbo su pacientais patirčiai įgyti. Praėjus 2-3 metams po studijų, jau yra reikalaujama išklausyti 24 val. tobulinimo kursų. Kadangi tai yra apibrėžiama kaip pereinamasis laikotarpis, kai kai specialistui svarbu atnaujinti tik pagrindines žinias ir įgūdžius. Po 3-4 metų nuo studijų baigimo, reikia išklausyti 36 val., kadangi turi būti atnaujintos specializuotos žinios, ypač dėl galimų pokyčių medicinos praktikoje. Praėjus 4-5 metams, specialistui būtina atnaujinti platesnį spektrą žinių ir įgūdžių, tad jau reikia būti išklausius 48 val. tobulinimo kursų. Po 5 metų dauguma medicinos ir sveikatos priežiūros praktikos sričių gali pasikeisti, todėl specialistams yra privaloma išklausyti 60 val. tobulinimo kursų valandų, kad būtų užtikrintas jų kompetencijos atitikimas naujausiems standartams [3].

Jei sveikatos priežiūros specialistas daugiau nei 2 metus nedirbo pagal specialybę, yra privaloma atlikti stažuotę formaliojo švietimo įstaigoje. Jei specialistas 2-3 metus nesivertė praktika – stažuotė apima 18 val.. Praėjus 3-4 metų laikotarpiui kuomet specialistas nesivertė pagal specialybę, jis turi atlikti 36 val. stažuotę, jei 4 metai ir daugiau – jau priklauso 60 val. stažuotės atlikimas. Baigus 72 val. stažuotę, kitos valandos užskaitomos kaip privalomasis ir papildomasis tobulinimasis [3].

Taigi, kvalifikacijos tobulinimo kursai suteikia galimybę atnaujinti žinias ir įgūdžius, būtinus naujoviškoms paslaugoms teikti. Nuolatinis tobulėjimas prisideda prie specialistų teikiamų paslaugų kokybės. Pasirenkami kursai gali būti privalomi arba papildomi, priklausomai nuo specialisto poreikių ir profesinės veiklos reikalavimų.

1.4. Kvalifikacijos tobulinimo kursų prieinamumo aspektai

Kvalifikacijos tobulinimo kursų prieinamumas yra labai svarbus aspektas dėl kurio kursai gali būti pasirenkami specialistų. Šis aspektas yra labai svarbus, kadangi kiekvienas sveikatos priežiūros specialistas renkasi pagal savo ne tik profesinius poreikius ir galimybes, bet ir asmeninius, susijusius su patogumu. Asmeniniai aspektai daro ne ką mažesnę įtaką kursų pasirinkime ir dalyvavime.

Prieinamumas mokymuisi yra itin svarbus skatinant įvairovę, lygybę ir įtrauktį į mokymosi aplinką. Pašalinus mokymosi kliūtis, prieinamumas užtikrina, kad kiekvienas asmuos turėtų galimybę visapusiškai dalyvauti edukacinėje veikloje ir išnaudoti savo potencialą [15]. Be to, prieinamumas

yra naudingas ne tik asmenims, turintiems negalią, bet ir pagerina bendrą kiekvieno mokymosi patirtį, o tai taip pat, pagerina žinias, kuria bei įtraukesnę specialistų bendruomenę.

Prieinamumas gali būti skirstomas į kelis aspektus - geografinį, finansinį, laiko, skaitmeninį, išteklių [16]. Visi šie aspektai gali įtakoti specialisto pasirinkimą arba nepasirinkimą dalyvauti tam tikruose kursuose. Vis tik tai yra susiję ir su geografiniu atstumu, kurį gali tekti įveikti specialistui vykstant į kursus, finansinėmis galimybėmis, kursų laiko tinkamumu, technologinėmis galimybėmis arba barjerais, turimais resursais, reikalingų kursams [16].

Geografinis prieinamumas (angl. *geographic accessibility*) – tai fizinis artumas ir lengva, nekomplikuota prieiga prie įstaigų ar paslaugų, bei jų kiekio ir įvairovės pasiekiamumo pasiskirstymas [17, 18]. Tai reiškia, kad kvalifikacijos tobulinimo kursai turėtų būti prieinami asmenims gyvenantiems ne tik didžiuosiuose miestuose, bet ir regionuose, parenkant kursų tobulinimo vietą taip, kad siekiamybė būtų užtikrinti lygias galimybes dalyvauti mokymuose.

Finansinis prieinamumas (angl. *financial accessibility*) – tai galimybė lengvai naudotis už prieinamą kainą, nepatiriant finansinių sunkumų, kitų įstaigų teikiamomis paslaugomis ar produktais [19, 20]. Norint užtikrinti finansinį prieinamumą, kvalifikacijos tobulinimo kursų rengėjai, darbovietė arba valstybė galėtų teikti subsidijuojamus arba nemokamus mokymus ir sudaryti galimybę naudotis lanksčiomis atsiskaitymo sąlygomis [21].

Laiko prieinamumas (angl. *time accessibility*)– galimybė naudotis paslaugomis ar produktais tokiu metu, kuris yra patogus vartotojui (asmeniui), nekenkiant jo darbui, asmeniniam gyvenimui ar kitiems įsipareigojimams [22]. Atsižvelgiant į laiko prieinamumą, kursų organizatoriai galėtų atlikinėti apklausas siekiant sužinoti būsimų dalyvių galimybes dalyvauti mokymosi procese, taip pat, iš anksto pranešti apie būsimus kursus, jog vartotojai galėtų pasirinkti jiems patogiausią laiką ir planuoti darbotvarkę.

Skaitmeninis prieinamumas (angl. *digital accessibility*) – užtikrinimas, kad technologijomis galėtų naudotis visi asmenys, tame tarpe ir tie asmenys, turintys negalią ar specialių poreikių. Pagrindinis dėmesys skiriamas užtikrinimui, kad kuriamas, naršomas ir naudojamas svetainių, programų ir kitas skaitmeninis turinys, būtų suprantamas nepaisant skirtingų asmens galimybių [23]. Prieinamumo skaitmeniniame kontekste yra svarbu užtikrinti lygias galimybes visiems, nepaisant lyties, amžiaus, negalios, skirtingų skaitmeninio raštingumo gebėjimų [24]. Laitano M. I., Núñez R. O., ir Stable Y. atliktame tyrime (2024) buvo skaitmeninis prieinamumas buvo tiriamas ir iš socialinių aspektų, susijusių ir su vietos (šalies) kontekstu, tarpasmeninių santykių su kitais, istorijos ir socialinio dalyvavimo [25]. Skaitmeninis prieinamumas gali priklausyti ir socialinių aspektų, ypač kokios yra turimos skaitmeninės galimybės.

Išteklių prieinamumas (angl. *resources accessibility*)– tai galimybė naudotis reikiamomis būtinomis priemonėmis ir įranga, kurios yra svarbios efektyviam darbui ar mokymuisi, be jokių kliūčių ar trūkumų [26]. Šioje srityje svarbu užtikrinti, kad mokymų dalyviai galėtų lengvai gauti visas reikalingas priemones tobulinimuisi be papildomų išlaidų ar logistikos problemų, pavyzdžiui, suteikiant galimybę skolintis įrangą ar prisijungti prie virtualių bibliotekų [27].

Visi šie prieinamumo aspektai yra pakankamai glaudžiai susiję, kadangi vienas turi įtakos kitam. Pavyzdžiui geografinis, laiko ir išteklių prieinamumas yra susiję tuo, kad jei nėra išteklių nuvykti tinkamu laiku į pakankamai dideliu atstumu nuo buvimo vietos vykstančius kontaktinius kursus, jų greičiausiai asmuo ir nesirinks, kadangi kursai asmeniui yra neprieinami. Kitas pavyzdys, kursai vyksta geografiškai toli, yra galimybė rinktis tarp kontaktiniu būdu, brangesnius, arba nuotoliniu, pigiau kainuojančius kursus, asmuo turi galimybes ir išteklius pasirinkti asmeniui patogesnius nuotolinius kursus, kurie jam yra patogūs ir prieinami laiko prasme. Mekšriūnaitė S. ir Gurevičius R. pastebėjo, jog geografinis prieinamumas iš dalies apibūdina dalį viso prieinamumo, kuris susideda ir iš kitų prieinamo aspektų, tokių kaip finansinis, bei tyrėjų nuomone tiriant bendrą prieinamumą, jis turėtų būti išskirtas į keletą atskirų sričių [28]. Taigi, geografinis, finansinis, laiko, skaitmeninis ir išteklių prieinamumas yra itin svarbus turintis įtakos pačių kursų arba paslaugų (ne)pasirinkimui ir iš esmės priklausantys vienas nuo kito [29].

Galima teigti, jog kvalifikacijos tobulinimo kursų prieinamumas yra kritinis veiksnys, turintis įtakos specialistų pasirinkimui. Prieinamumo aspektai – geografinis, finansinis, laiko, skaitmeninis ir išteklių – yra tarpusavyje susiję ir gali tapti lemiamu veiksniu kursų pasirinkimui bei dalyvavimui juose. Visgi, asmeniniai poreikiai ir patogumas, taip pat vaidina svarbų vaidmenį specialistų pasirinkime dalyvauti kursuose, o didesnis prieinamumo užtikrinimas padidina tęstinio mokymosi galimybes.

1.5. Pasitenkinimo kvalifikacijos tobulinimo kursais, kaip paslauga, aspektas

Šiuolaikiniame kontekste pasitenkinimas darbu yra labai svarbus aspektas, kadangi šiuolaikinėje visuomenėje vyksta pakankamai audringos ir didelės kaitos darbo vietoje. Visgi, labiau patenkinti darbu darbuotojai yra linkę būti labiau lojalūs savo darbo vietai, tapti jos reprezentaciniais veidais, galinčiais atlikti ir gynybinį vaidmenį [30]. Taigi, kvalifikacijos tobulinimo kursus rengiančios organizacijos turi atsižvelgti į darbuotojų pasitenkinimo darbu svarbą, užtikrinti kursų kokybę, aktualumą, bet ir prieinamumą bei atsižvelgti į rinkos poreikius.

Remiantis LR vidaus reikalų ministro įsakymo „Dėl viešųjų paslaugų vartotojų patenkinimo indekso apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“ 4 straipsnio 11 punktu, kvalifikacijos tobulinimo kursai gali būti prilyginami švietimo paslaugai [31]. Kvalifikacijos tobulinimo kursus, kaip šiuo

atveju, galima laikyti paslauga arba produktu, kurį ruošia paslaugų organizatoriai-pardavėjai (lektoriai, mokymų organizacijos, aukštosios mokyklos).

Kadangi kursus galima prilyginti kaip prekę, kurią specialistai perka siekdami įgyti naujų žinių ir turi, kaip pirkėjai, išsikėlę lūkesčius, kad ta prekė kurią jie gaus - bus kokybiška. Žinojimas ir atkreipimas dėmesio į tai, kokius lūkesčius turi paslaugų vartotojai ir jų poreikių išsiaiškinimas ir patenkinimas yra esminiai veiksniai, užtikrinantys vartotojų pasitenkinimą ir efektyvesnį paslaugų teikimą [32]. Malinauskienės V. atliktoje apžvalgoje yra pastebėta, kad jei suteikta paslauga arba parduota prekė viršijo vartotojų turėtus lūkesčius tai paslaugos arba prekės kokybei, tai vartotojo pasitenkinimas bus aukštas, o jei neišpildyti lūkesčiai – pasitenkinimas žemas [32].

Apibendrinant, darbuotojų pasitenkinimas darbu yra labai svarbus šiuolaikinės darbo rinkos aspektas, turintis įtaką darbuotojo lojalumui įstaigai. Kvalifikacijos tobulinimo kursai gali būti laikomi švietimo paslauga, padedančia didinti darbuotojų pasitenkinimą. Supratimas vartotojų lūkesčių, ir jų patenkinimas viršijant iškeltus lūkesčius, lemia didesnį vartotojų pasitenkinimą, kai tuo tarpu iš neišpildytų lūkesčių gali kilti nepasitenkinimas.

2. TYRIMO METODIKA

2.1. Tyrimo organizavimas

Siekiant įvertinti ergoterapeutų nuomonę apie pasitenkinimą kvalifikacijos tobulinimo kursais ir jų prieinamumą, 2024 metų balandžio – rugsėjo mėnesiais buvo atlikta anketinė apklausa. Kadangi iki rugsėjo mėnesio pabaigos nebuvo gautas reikiamas respondentų skaičius, duomenų rinkimo laikotarpis buvo pratęstas iki buvo pasiekta suplanuota imtis. Apklausa buvo baigta gruodžio mėnesio pradžioje. Tyrimas buvo vykdomas uždaroje Lietuvos ergoterapeutų draugijos FaceBook paskyroje („Lietuvos ergoterapeutai") paviešinant kvietimą su nuoroda į tyrimą. Į paskyrą kvietimas dalyvauti tyrime buvo patalpintas tik gavus paskyros administratorių patvirtinimus.

Tyrimo tipas – kiekybinis stebėjimo analitinis momentinis tyrimas. Tyrimo instrumentas – anoniminė anketinė ergoterapeutų apklausa.

Klausimyną sudaro 27 klausimai. Anketos preambulėje tiriamieji buvo supažindinti su savanorišku dalyvavimu tyrime ir galimybe bet kuriuo momentu nutraukti apklausą.

Gauti duomenys sisteminami ir analizuojami IBM SPSS Statistics paketu ir Microsoft Excel programa.

Šiam tyrimui atlikti gautas Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Bioetikos centro pritarimas – Nr. 2024-BEC2-435 (*Priedas Nr. 1*).

2.2. Tiriamasis kontingentas

Tiriamieji – ergoterapeutai, priklausantys Lietuvos ergoterapeutų draugijai ir besinaudojantys šios draugijos interneto tinklapiu. Tiriamųjų atranka nebuvo vykdoma, tačiau anketoje vienas klausimas yra klausiantis apie profesiją skirtas tam, kad būtų galima atlikti duomenų analizę išskiriant tik ergoterapeutų pateiktus atsakymus.

Remiantis Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybos prie SAM viešai prieinamais duomenimis, 2024 metų sausio 24 dienos duomenimis, Lietuvoje buvo 919 ergoterapeutai. Tiriamųjų atrankos nenumatyta vykdyti, kadangi iš visos populiacijos, apklausos metu buvo siekiama gauti atsakymus iš 271 ergoterapeuto, siekiant tyrime išlaikyti reprezentatyvumą. Imtis sudaryta remiantis imties sudarymo programėle *SampleXS*, taikant 5 proc. maksimalią paklaidą.

2.3. Tyrimo instrumentai ir duomenų šaltiniai

Tyrimo anketa sudaryta darbo autorės remiantis mokslinės literatūros analize ir kitų mokslininkų atliktais tyrimais. Anketoje pateikti 27 klausimai (Priedas Nr. 2). Klausimai suskirstyti į socialinius demografinius licencijos įgijimo, kvalifikacijos tobulinimo, pasitenkinimo tobulinimo kursais ir nuomonės apie tobulinimo kursų prieinamumą klausimų grupes. (1 lentelė.)

2.3.1 lentelė. Klausimų grupės ir jų paaiškinimai

Klausimų grupės	Klausimai anketoje	Klausimų tikslas
Socialiniai demografiniai klausimai	1. 2. 3. 4.	Anketos klausimas apie lytį nustato vyrų ir moterų požiūrio skirtumus į kursus. Amžiaus ir darbo stažo klausimai padeda suprasti, kaip amžius ir darbo stažas veikia požiūrį, darbo patirties įtaką požiūriui ir poreikius. Profesijos klausimas padeda tiksliau filtruoti atsakymus.
Su licencija susiję klausimai	5.6. 7.	Šie klausimai padeda nustatyti, kiek respondentų turi galiojančias profesines licencijas, ar jie susidūrė su problemomis gaunant arba pratęsiant licenciją, ir išsamiau sužinoti apie problemas, su kuriomis jiems teko susidurti.
Kvalifikacijos tobulinimo kursų būdai, jų dažnumas	8. 9. 10.	Šiais klausimais siekiama sužinoti kiek laiko respondentai skiria kvalifikacijos tobulinimui per metus, išsiaiškinti penkerių metų laikotarpyje dažniausiai naudotus mokymosi būdus, bei kitu klausimu respondentai galėjo paminėti kitus, klausimyne nepaminėtus, kvalifikacijos tobulinimo būdus.
Klausimai apie pasitenkinimą tobulinimo kursais	11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18.	Šiais klausimais vertinama pranešėjų temų aktualumas ir siekiama sužinoti respondentams aktualias temas. Taip pat siekiama sužinoti, kaip respondentai vertina pateikiamos teorinės medžiagos kokybę, profesinių poreikių atitikimas ir ar gauta informacija gali būti pritaikyta praktikoje. Kiti klausimai nustato veiksnius, įtakojančius pasitenkinimą kursais, ir pagrindinius dalyvavimo motyvus.
Klausimai apie tobulinimo kursų prieinamumą	19. 20. 21. 22. 23. 24. 25.	Šie klausimai nustato respondentų pirmenybę dėl kursų vykdymo formato ir siekia išsiaiškinti, dėl ko gali kilti sunkumų dalyvaujant kontaktiniuose arba nuotoliniuose kursuose. Taip

		pat, vertinamas kvalifikacijos tobulinimo kursų prieinamumas geografiniu, finansiniu, skaitmeniu ir kitais aspektais ir respondentų susidūrimas su kursų dalyvavimo kliūtimis, dažnumas. Yra klausimas leidžiantis respondentams paminėti ir kitas kliūtis ir išsamiau suprasti jų pobūdį.
Klausimai apie galimybes dalyvauti tobulinimo kursuose	26. 27.	Šis klausimas nustato, kokios trūkstamos galimybės ar ištekliai trukdo respondentams dalyvauti kursuose. Kitas klausimas leidžia respondentams pateikti pasiūlymus ir idėjas, kaip patobulinti kursų sistemą.

Pasitenkinimo tobulinimo kursais grupę sudaro 7 klausimai (11–18 klausimai). Šioje grupėje 18 klausimas yra susijęs su pagrindiniais veiksniais, nulemiančiais poreikį dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo kursuose. Šiame klausime atsakymai klasifikuojami į asmeninius poreikius (asmeninis siekis tobulėti, karjeros siekimas), profesinius (licencijos pratęsimas, praktinių įgūdžių tobulinimas, naujos žinios tam tikra tema, konkurencija darbo rinkoje, siunčia darbovietė), komunikacinius/ bendravimo ryšių poreikius (naujos profesinės pažintys), finansinius (jie yra pigūs arba nemokami, didesnis atlyginimas), asmeninių-profesinių poreikių patenkinimu (veiklos proceso patrauklumas, rezultato patrauklumas), taip pat, buvo palikta galimybė įrašyti patiems savo atsakymą (kita (įrašykite).

Tobulinimo kursų prieinamumo bloką sudaro 19-25 klausimai, iš viso 7 klausimai. Šiais klausimais siekiama išsiaiškinti tobulinimo kursų prieinamumo problemas. Taip pat, kokio pobūdžio kursams yra teikiama pirmenybė ir dėl ko jiems tokie kursai patogesni.

Siekiant sužinoti ergoterapeutų pasitenkinimą ir prieinamumą kursams, buvo pasitelkta Likerto 5 balų skalė (klausimai – 9, 12, 14, 15, 16, 22, 23), kurioje 1 balas – Visiškai sutinku – atitinka/Labai dažnai – gerai. O 5 balų reikšmės yra prilyginamos – Visiškai nesutinku – neatitinka/Labai retai – blogai atsakymams.

2.4. Statistinės duomenų analizė ir metodai

Statistinė duomenų analizė buvo atlikta naudojant IBM SPSS Statistics 29 programos paketą. Aprašomosios statistikos metodai – aritmetinis vidurkis, mediana, standartinis nuokrypis (SN), mažiausios ir didžiausios reikšmės, procentiniai pasiskirstymai – buvo taikomi tiriamųjų amžiui, darbo stažui ir kitiems kiekybiniams bei kokybiniams kintamiesiems apibūdinti.

Prieš duomenų perkėlimą į SPSS, buvo atliktas parengiamasis duomenų tvarkymas Microsoft Excel programoje. Duomenų suvedimas buvo organizuotas taip, kad kiekviena eilutė atitiktų vieną respondentą, o kiekvienas stulpelis – konkretų kintamąjį. Siekiant užtikrinti sklandų importavimą į SPSS, visiems kintamiesiems buvo priskirti trumpi, aiškūs pavadinimai. Kokybiniai duomenys buvo užkoduoti skaitmenimis.

Aprašomoji statistika buvo naudojama tiriamųjų socialinių-demografinių rodiklių (amžiaus, darbo stažo), taip pat kvalifikacijos tobulinimo aspektų analizei. Apskaičiuoti aritmetiniai vidurkiai, medianos, standartiniai nuokrypiai (SN), minimalios ir maksimalios reikšmės, taip pat 25-ojo, 50-ojo ir 75-ojo procentilių reikšmės. Kokybinių kintamųjų analizėje taikyti procentiniai pasiskirstymai. Tyrimo duomenys buvo pateikti lentelėmis ir grafiškai.

Pradinei duomenų analizei sudarytos dažnių ir porinių dažnių lentelės, o tyrimo rezultatų iliustravimui naudoti skirtingų tipų grafikai. Buvo apskaičiuoti rangų vidurkiai, leidžiantys įvertinti pasiskirstymus tarp neparametrinių kintamųjų. Ryšiui tarp kokybinių kintamųjų nustatyti naudoti neparametriniai testai – *Mann–Whitney U* testas (dviejų nepriklausomų grupių palyginimui) bei *Kruskal–Wallis H* testas (daugiau nei dviejų grupių palyginimui), kuris padėjo palyginti grupes, kai kintamieji buvo skaitiniai ar ranginiai.

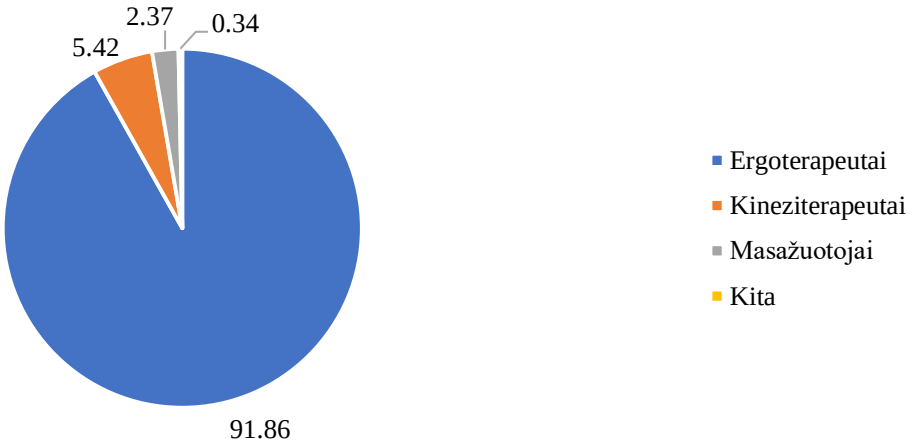
Sąsajoms tarp kintamųjų nustatyti buvo naudojama *Spearman* ranginė koreliacijos analizė, kuri padėjo įvertinti ryšius tarp socialinių-demografinių rodiklių (amžiaus, darbo stažo) ir atsakymų į tyrimo klausimus. Koreliacijos stiprumas buvo aiškinamas pagal šią skalę: labai silpnas ($\rho \leq 0{,}19$), silpnas ($0{,}20 < \rho \leq 0{,}39$), vidutinis ($0{,}40 < \rho \leq 0{,}69$), stiprus ($0{,}70 < \rho \leq 0{,}89$), labai stiprus ($0{,}90 < \rho \leq 0{,}99$).

Statistiniai testai buvo interpretuojami taikant $p < 0{,}05$ reikšmingumo lygį. Rezultatai, kurių p reikšmė buvo mažesnė nei 0,05, buvo laikomi statistiškai reikšmingais. Gauti rezultatai buvo pateikti lentelėse ir grafikuose, apibendrinti žodžiais bei interpretuoti atsižvelgiant į tyrimo tikslus.

3. REZULTATAI

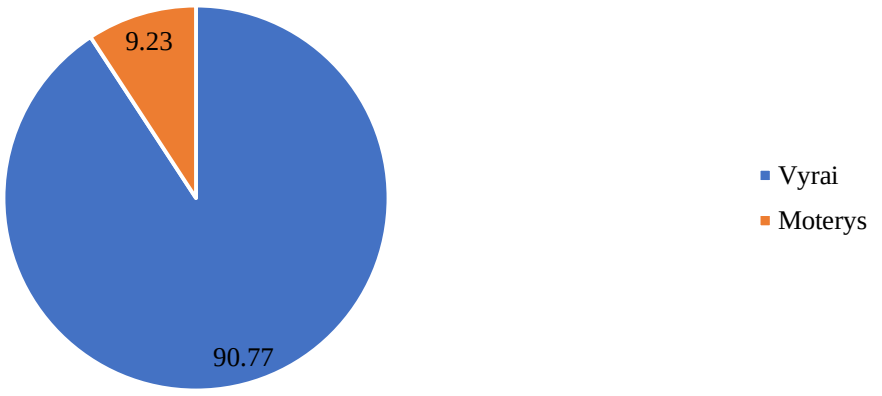
3.1. Tiriamųjų socialiniai – demografiniai duomenys

Apklausoje dalyvavo 295 asmenys. Iš jų 271 asmuo turėjo ergoterapeuto kvalifikaciją (3.1.1 pav.). Apklausoje nuomonę apie kvalifikacijos tobulinimo kursus pareiškė ir 24 kitą kvalifikaciją turintys specialistai. Į tyrimo analizę buvo įtrauktos tik ergoterapeutų užpildytos anketos.

3.1.1. pav. Respondentų skirstymas pagal profesiją, procentais

Tyrimo analizėje buvo naudojami tik ergoterapeutų duomenys, dalyvavusių ergoterapeutų populiaciją sudarė 246 moterys (94,46 proc.) ir 25 vyrai (5,54 proc.). Yra daroma prielaida, jog nėra tolygaus pasiskirstymo lyčių atžvilgiu. (3.1.2. pav.)

3.1.2. pav. Respondentų skirstymas pagal lytį, procentais

Jauniausiam respondentui buvo 22 metai, o vyriausiam – 51 metai. Respondentų darbo stažas vyravo nuo 0,01 iki 24 metų. Respondentų darbo stažo vidurkis buvo 7,57 metų (SN±4,86) (3.1.1. lentelė).

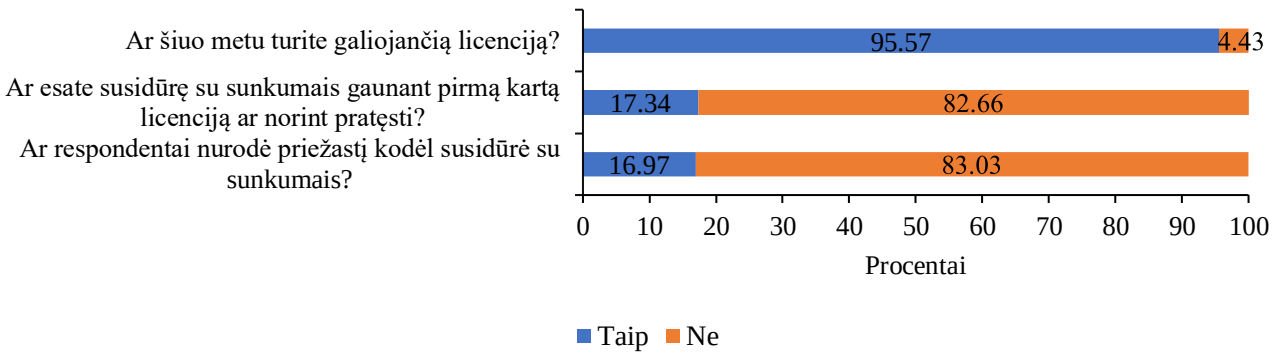
3.1.1. Lentelė. Respondentų amžius ir darbo stažas

	Vidurkis	SN	Mažiausia reikšmė	Didžiausia reikšmė
Amžius	32,96	±6,81	22	51
Darbo stažas	7,57	±4,86	0,01	24

Didžiąją dalį respondentų sudarė moterys (246 atsakytos anketos), kas rodo netolygų lyčių pasiskirstymą. Respondentų amžius svyravo nuo 22 iki 51 metų, o vidutinis amžius siekė 32,96 metus. Atsakiusiųjų darbo stažas buvo labai įvairus – nuo itin mažo, tikėtina tik pradėjusio dirbti, iki jau ilgametės patirties turinčio asmens, vidutiniškai sudarydamas respondentų darbo stažą - 7,57 metus. Šie duomenys leidžia geriau suprasti ergoterapeutų profesinės patirties pasiskirstymą ir galimas tendencijas.

3.2. Respondentų licencijos turėjimas ir su tuo susiję sunkumai

Apklausus tiriamuosius, didžioji dalis respondentų turi galiojančią licenciją, tačiau beveik penktadalis respondentų susidūrė su sunkumais gaunant pirmą kartą arba norint licenciją pratęsti. Tik 4,43 proc. apklaustųjų teigė šiuo metu neturintys galiojančios licencijos. Sunkumų įgyjant licenciją patyrė 17,34 proc. apklaustųjų, tačiau 0,37 proc. jų nenurodė priežasties. Iš respondentų pateiktų priežasčių, dėl kurių neturi galiojančios licencijos arba patiriami sunkumai, buvo nurodyta techniniai trikdžiai, nepatogumai sistemoje, biurokratija, licencijai reikiamų valandų trūkumas ir neaiškumai dėl licencijos įgijimo proceso po studijų arba stažuotės reikalingumo, bei dalies asmenų sprendimų netęsti šios veiklos (žr. 3 priedas). (3.2.1. pav).

3.2.1. pav. Atsakymų dėl licencijos skirstymas, procentais

Apibendrinant galima teigti, kad didžioji dalis apklaustų respondentų turi galiojančią licenciją, o tik mažoji dalis nurodė jos neturintys. Beveik du penktadaliai respondentų susidūrė su sunkumais įgyjant ar pratęsiant licenciją. Šie rezultatai atskleidžia tam tikrus iššūkius licencijavimo sistemoje, galinčius turėti įtakos specialistų veiklos tęstinumui.

3.3. Respondentų kvalifikacijos tobulinimo būdai

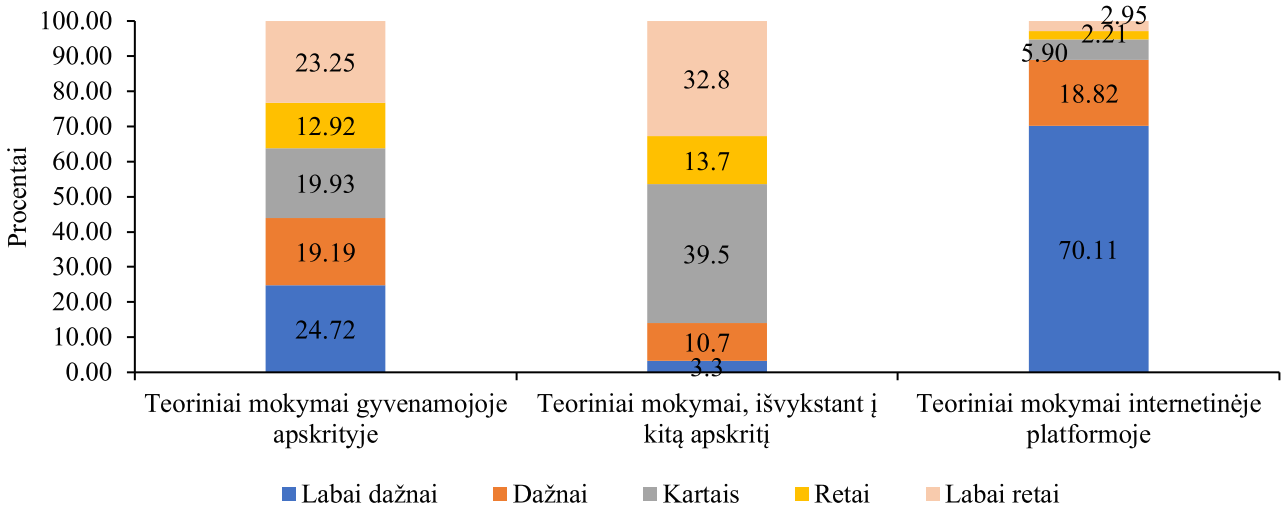
Vidutinis visų apklaustųjų skiriamas laikas kvalifikacijos tobulinimui per metus – 39, 57 (±2,63) val. per metus. Respondentai esantys 25 percentilyje skyrė mažiau nei 14,53 valandas. Respondentai esantys 50 percentilyje skyrė mažiau nei 20,64 valandas, 75 percentilyje skyrė mažiau nei 46,63 valandas. (3.3.1 lentelė)

3.3.1.Lentelė. Vidutiniškai per metus kvalifikacijos tobulinimui skiriamos valandos

	Vidurkis	SN	Mediana	25 percentilis	50 percentilis	75 percentilis	Mažiausia reikšmė	Didžiausia reikšmė
Valandos	39,57	±2,63	20, 64	14,53	20,64	46,63	0	210

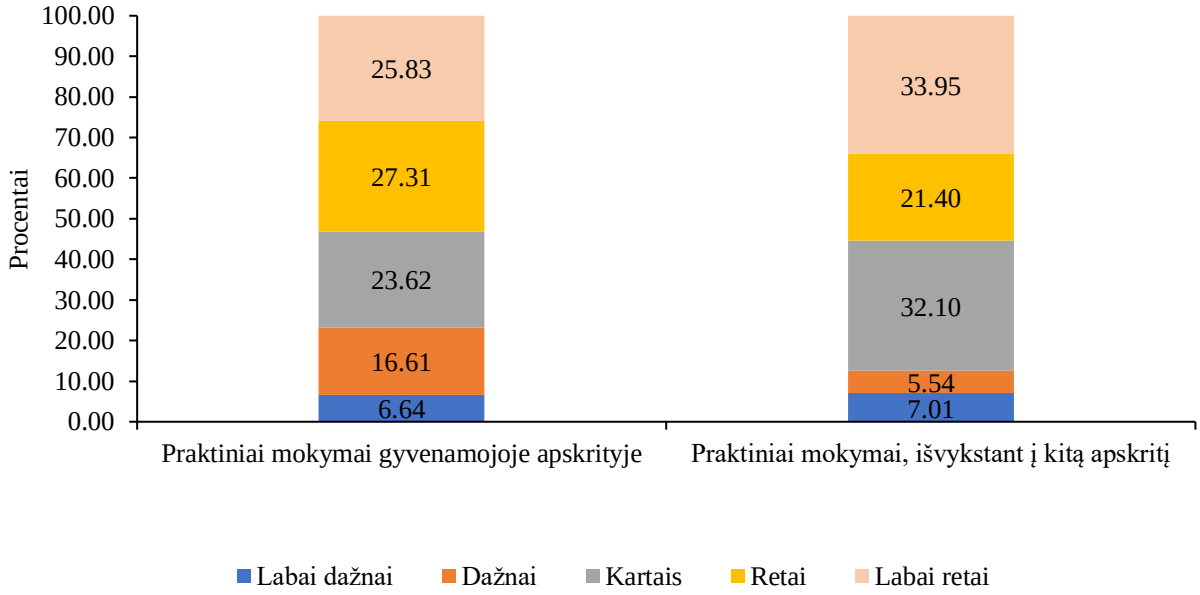
Atliktoje apklausoje respondentų buvo klausiama kiek vidutiniškai per metus valandų skiria kvalifikacijos tobulinimui. Didžiausia respondentų dalis, kurią sudarė beveik du penktadaliai, skyrė 20 valandų per metus. Respondentai nurodė didžiausią per metus skiriamą vidutinį valandų kiekį, kurį sudarė 210 valandų, tai sudarė 0,37 proc. visų apklaustųjų. Tarp atsakiusiųjų išsiskyrė respondentų grupė, sudariusi 2,21 proc. visų apklaustųjų, kuri kvalifikacijos tobulinimui per metus neskyrė jokių valandų kvalifikacijos tobulinimui. (žr. 4 priedas)

Tarp teorinių mokymų labiausiai paplitęs yra yra mokymosi internete būdas – net 70,11 proc. apklaustųjų nurodė, jog tokio pobūdžio mokymai vyksta labai dažnai, o dar 18,82 proc – dažnai. Retai arba labai retai internetinius mokymus renka nedidelė grupė apklaustųjų. Tuo tarpu mokymai gyvenamojoje apskrityje pasiskirsto tolygiau – dažnai arba labai dažnai juos lankantys asmenys sudaro 43,91 proc. Tačiau labai panašiai, kaip ir dažnai besilankančių, mokymuose gyvenamojoje apskrityje asmenų sudaro apie 36 proc. apklaustųjų lanko retai arba labai retai. Teoriniai mokymai išvykstant į kitą apskritį vyksta rečiau – labai dažnai ir dažnai besirenkančių apklaustųjų sudarė vos 14 proc. Tuo tarpu beveik pusė respondentų pažymi juos lankantys retai arba labai retai, o du penktadaliai pažymėjo, kad kartais teorinių mokymų išvyksta į kitą apskritį. (3.3.1. pav).

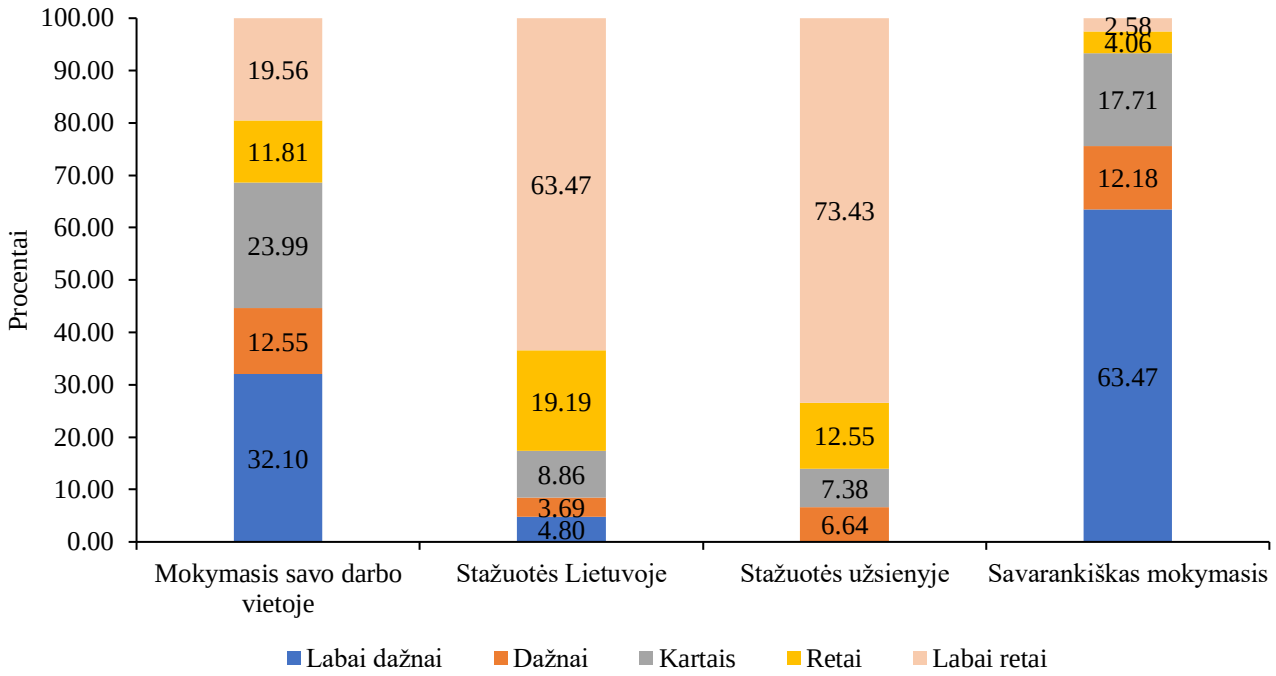
3.3.1.pav. Tobulinimo būdai – teoriniai mokymai, procentai

Praktiniai mokymai gyvenamojoje apskrityje dažniausiai vyksta retai (27,31 proc.) arba labai retai (25,83 proc.). Dažnai ir labai dažnai tokius mokymus lankančių respondentų dalis yra gerokai mažesnė – sudaro 23,25 proc. Praktiniai mokymai, išvykstant į kitą apskritį, taip pat nėra dažni - labai dažnai ir dažnai juos lankančių asmenų sudaro 12,55 proc., o dauguma juos renkasi retai arba labai retai (55,35 proc.). (3.3.2. pav.)

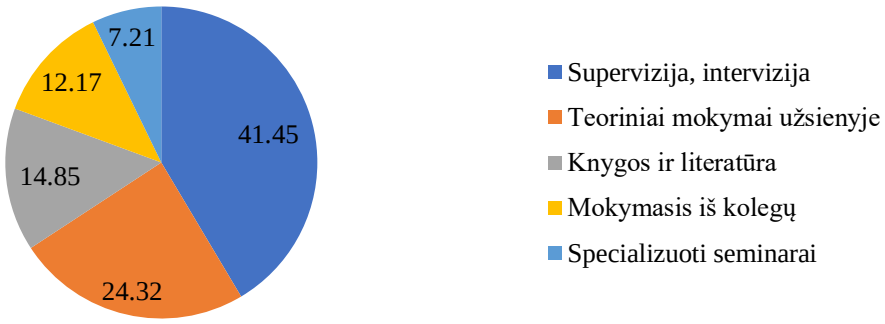
3.3.2. pav. Tobulinimo būdai – praktiniai mokymai, procentais

Dažniausiai respondentai renkasi savarankišką mokymąsi (labai dažnai – 63,47 proc.) ir mokymąsi darbo vietoje (labai dažnai – 32,10 proc). Rečiau naudojamos stažuotės Lietuvoje į kurias didžioji dalis (63,47 proc.) vyksta labai retai, o į stažuotes užsienyje 73,43 proc. respondentų vyksta kaip labai retai. (3.3.3. pav.)

3.3.3. pav. Tobulinimo būdai – kitokio tipo mokymai, procentais

Atskiroje skiltyje apie nepaminėtus tobulinimo būdus parašė 37 asmenys. Jie nurodė nepaminėtus kvalifikacijos tobulinimo būdus, tokius kaip - teoriniai mokymai užsienyje, seminarai, supervizija, intervizija, knygos ir literatūra, mokymasis iš kolegų. Daugiausia respondentų paminėjo supervizijas ir intervizijas, jos buvo paminėtos 41,45 proc. atsakymų. Specializuoti seminarai buvo paminėti procentiškai mažiausiai. (3.3.4. pav.)

3.3.4. pav. Respondentų nurodyti kiti tobulinimo būdai, procentais

Respondentai vidutiniškai kvalifikacijos tobulinimui skiria 39,57 (SN±2,63) valandas per metus. Didžiausia dalis tam skiria apie 20 val. per metus. Tarp teorinių mokymų dominuoja mokymai internete (labai dažnai – 70,11 proc.), tai galime matyti 3.3.1. paveiksle. Praktiniai

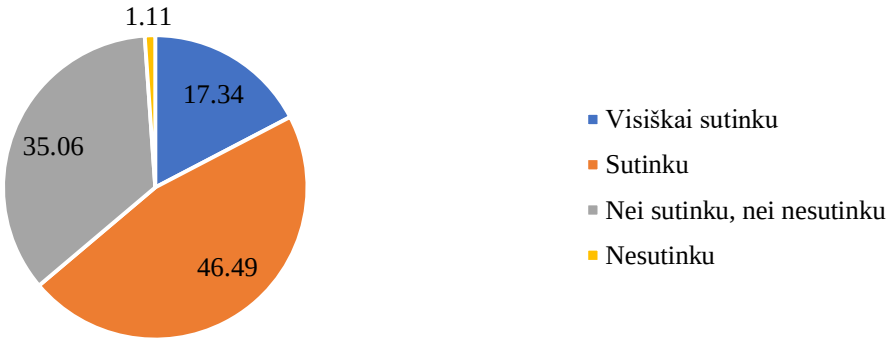
mokymai rečiau organizuojami tiek gyvenamojoje apskrityje, tiek vykstant į kitą apskritį (žr. 3.3.2. pav.). Kaip pavaizduota 3.3.3 paveiksle, dažniausiai naudojamas savarankiškas mokymasis (63,47 proc.) ir mokymasis darbo vietoje (32,10 proc.). Stažuotės – ypač užsienyje – pasirenkamos labai retai. Papildomai nurodyti kvalifikacijos tobulinimo būdai – supervizijos, intervizijos, seminarai, mokymasis iš kolegų ir literatūros, tai galime matyti 3.3.4. paveiksle.

Apibendrinant, galima teigti, jog ergoterapeutai vidutiniškai kvalifikacijos tobulinimui per metus skiria apie 40 valandų, tačiau didžiausia dalis nurodė skiriantys apie 20 valandų. Dažniausiai pasirenkami teoriniai mokymai internetu, savarankiškas mokymasis ir mokymasis darbo vietoje. Praktiniai mokymai bei stažuotės, ypač užsienyje, organizuojami ir lankomi žymiai rečiau. Tarp papildomų metodų dažniausiai minėtos supervizijos, intervizijos ir mokymasis iš kolegų.

3.4.Respondentų pasitenkinimas tobulinimo kursais

Ergoterapeutų, kuriuos tenkina kvalifikacijos tobulinimo kursų metu pristatomos temos, siekė 16,61 proc. Didžiausią dalį, 73,06 proc. respondentų, sudarė tie ergoterapeutai kuriuos pristatomos temes tenkino tik iš dalies ir norėtų didesnės įvairovės. Mažiausią dalį, 10,33 proc. tiriamųjų atsakė, kad pristatomos temos yra netenkinančios.

Beveik pusė, respondentų sutiko, jog pranešėjų pristatomos temos yra aktualios, o visiškai sutiko 17,34 proc. apklaustųjų. Mažiausia respondentų dalis buvo nesutinkančiųjų, o visiškai nesutinkančiųjų nebuvo visai. Šiek tiek daugiau nei trečdalis respondentų dėl pranešėjų temų aktualumo – nei sutiko, nei nesutiko. (3.4.1. pav.)

3.4.1. pav. Respondentų nuomonė dėl pranešėjų pristatomų temų aktualumo, procentais

Respondentų buvo klausta apie specifines sritis ar temas, apie kurias norėtų daugiau išgirsti kvalifikacijos tobulinimo kursų metu. Daugiausia pasikartojo atsakymų teigiančių, kad norėtų

daugiau praktinio pobūdžio mokymų. Taip pat, 23,95 kartus buvo paminėtas sensorinės integracijos ir 20,93 kartus vaikų ergoterapijos kvalifikacijos tobulinimo kursų temų poreikis (žr. 5 priedas, 3.4.2. pav).

Didžioji dalis, 56,83 proc. visų respondentų, teorinės medžiagos pateikimą įvertino kaip labai gerai ir gerai. Vidutiniškai teorinės medžiagos pateikimą apie du penktadalius respondentų, o prastai įvertinusių sudarė 4,43 proc. visų respondentų skaičiaus. Labai prastai įvertinusiųjų nebuvo. (3.4.3.pav.)

3.4.3.pav. Teorinės medžiagos pateikimo įvertinimas kvalifikacijos tobulinimo kursuose, procentais.

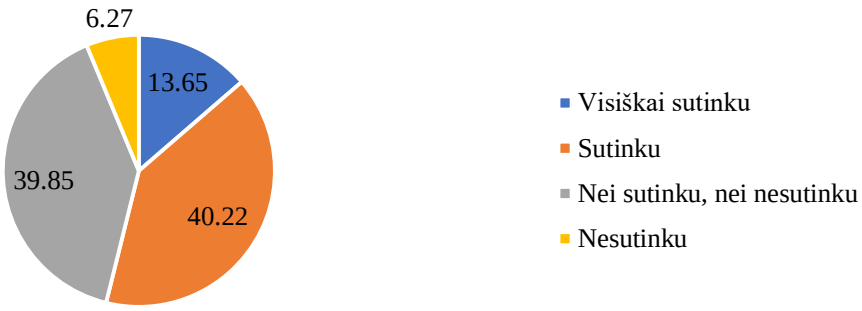
Šiek tiek daugiau nei pusė visų respondentų sutinka jog kvalifikacijos tobulinimo kursai visiškai atitinka arba atitinka jų profesinius poreikius. Kita grupė, kurią sudarė 39,85 proc. visų apklaustųjų teigė, kad kvalifikacijos tobulinimo kursai nei atitinka, nei neatitinka profesinių poreikių. Mažiausią dalį sudarė, respondentai kurių profesinių poreikių neatitinka, o įvertinusių, kad visiškai neatitinka profesinių poreikių nebuvo. (3.4.4.pav.)

3.4.4.pav. Kvalifikacijos tobulinimo kursų atitikimas respondentų profesiniams poreikiams, procentai

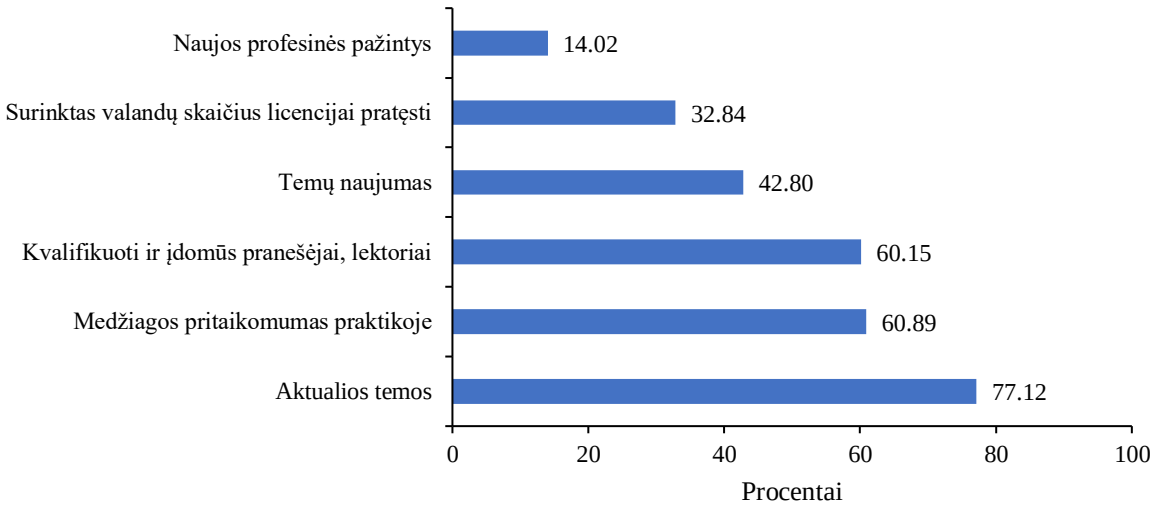
Dauguma respondentų visiškai sutinka arba sutinka, jog kvalifikacijos tobulinimo kursuose gautą informaciją gali pritaikyti praktiškai. Nei sutinkančių, nei nesutinkančių dėl informacijos

pritaikomumo sudarė 39,85 proc. visų respondentų. Dėl informacijos pritaikomumo praktiškai nesutinkančių sudarė mažiausią procentą visų apklaustųjų. (3.4.5.pav.)

3.4.5.pav. Kvalifikacijos tobulinimo kursų informacijos pritaikomumas praktiškai, procentai

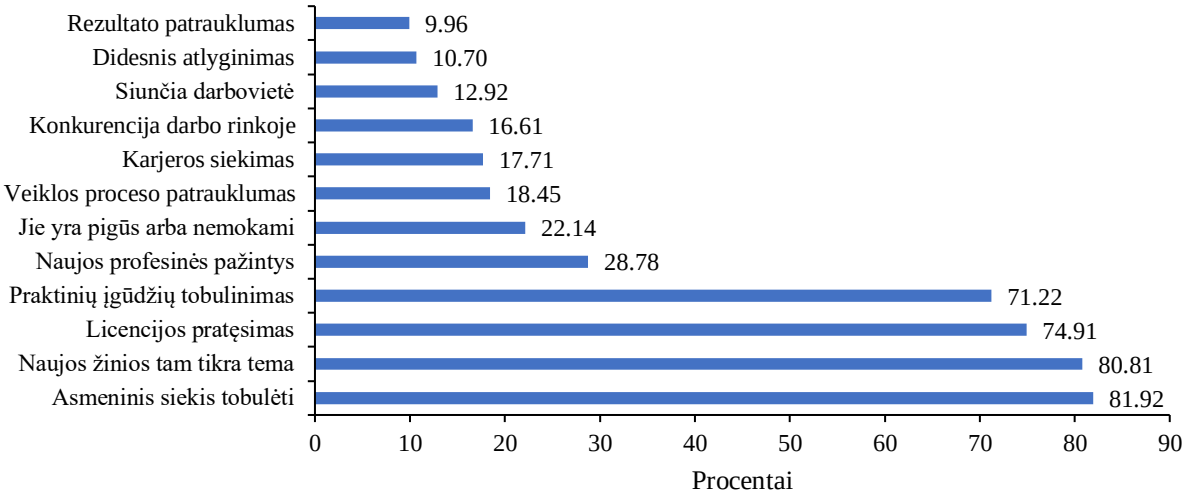
Tiriamieji buvo apklausti, kokie trys veiksniai daro didžiausią įtaką jų pasitenkinimui kursais. Didžiausią įtaką tiriamųjų pasitenkinimui tobulinimo kursais lemia aktualios temos. Ši sritis sudaro 77,12 proc. visų galimų pažymėti atsakymų. Antra ir trečia priežastis, sudaranti panašią dalį atsakymų, sudarė medžiagos pritaikomumas praktikoje ir kvalifikuoti ir įdomūs pranešėjai, lektoriai. Mažiausiai pasitenkinimą kursais lėmė naujos profesinės pažintys. Šį atsakymą rinkosi tik 14,02 proc. respondentų. (3.4.6.pav.)

3.4.6.pav. Tiriamųjų pasitenkinimą kvalifikacijos tobulinimo kursais lemiantys veiksniai, procentais

Respondentai buvo apklausti kokie penki pagrindiniai veiksniai lemia poreikį dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo kursuose. Labai ženkliai diagramoje išsiskyrė keturios pagrindinės priežastys - asmeninis siekis tobulėti, naujos žinios tam tikra tema, licencijos pratęsimas, praktinių

įgūdžių tobulinimas. Penktasis veiksnys - lemiantis poreikį dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo kursuose - naujos profesinės pažintys. (3.4.7. pav.)

3.4.7. pav. Pagrindiniai veiksniai, lemiantys poreikį dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo kursuose, procentais

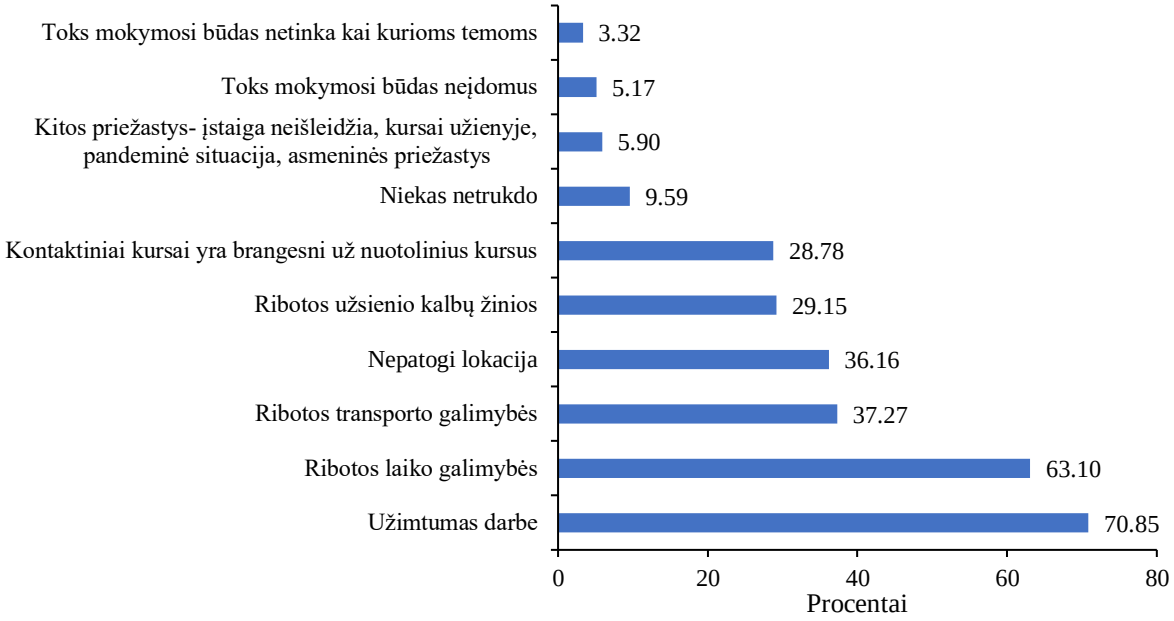
Apibendrinus ergoterapeutų pasitenkinimo kvalifikacijos tobulinimo kursais vertinimus, paaiškėjo, kad didžioji dalis respondentų pristatomas temas vertino tik iš dalies teigiamai, dažnai akcentuodami norą dėl didesnės įvairovės ir praktinio pobūdžio mokymų. Nors nemaža dalis nurodė, kad temos aktualios, dalis liko neutralūs. Teorinės medžiagos pateikimas ir kursų atitikimas profesiniams poreikiams daugumos buvo įvertinti teigiamai. Pastebėta, jog kursuose įgytą informaciją specialistai dažniausiai gali pritaikyti praktiškai. Svarbiausiais pasitenkinimą lemiantys veiksniai buvo temų aktualumas, pranešėjų kompetencija ir turinio pritaikomumas praktikoje.

3.5.Kvalifikacijos tobulinimo kursų prieinamumas

Respondentų buvo apklausta, kokio tipo kvalifikacijos tobulinimo būdus renkasi dažniausiai. Didžiausią prioritetą apklaustieji teikė nuotoliniu būdu vykdomiems kursams. Nuotoliniu būdu vykdomus kursus pasirinko 51,66 proc. visų apklaustųjų, o kontaktiniu būdu vykdomiems kursams teikė prioritetą, 26,20 proc. visų apklaustųjų. Likę 22,14 proc. respondentų neteikė pirmenybės kursų vykdymo būdui.

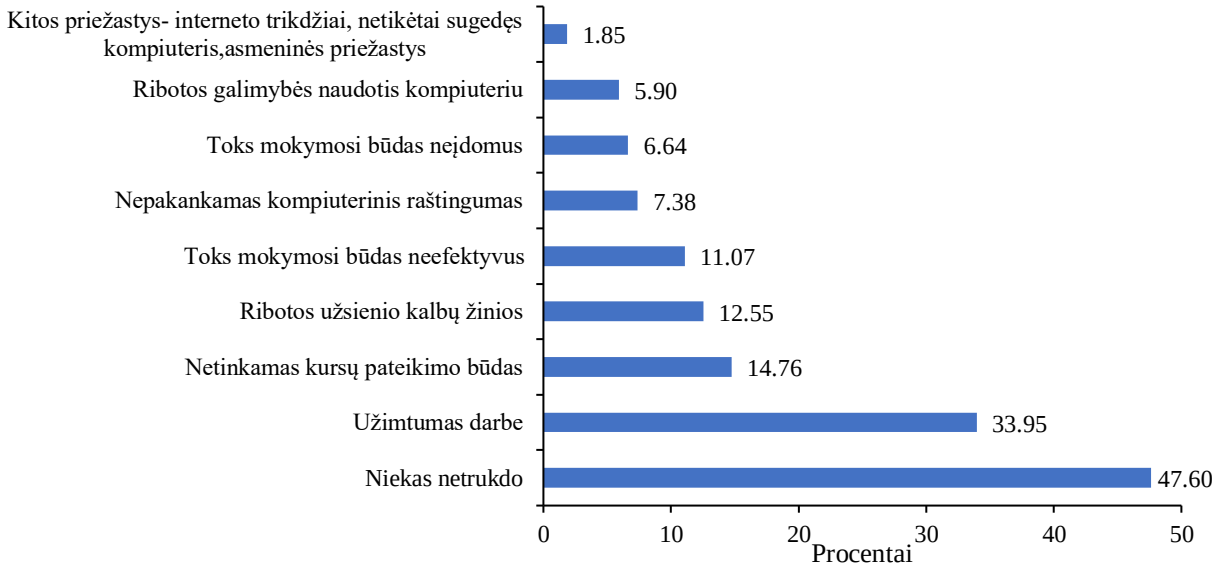
Respondentai kaip pagrindinę priežastį, trukdančią dalyvauti kontaktiniu būdu vykstantiems kursams, nurodė užimtumą darbe, tai sudarė 70,85 proc. visų pasirinktų atsakymų. Ribotos laiko galimybės, kaip 63,10 proc. visų atsakymų variantų pažymėjimu, irgi yra priežastis trukdanti dalyvauti kontaktiniu būdu vykstantiems kursams. Jog kontaktiniu būdu vykstantys kursai yra

neįdomūs – buvo nurodyta 3,32 proc. ir kad toks būdas netinka kai kurioms temoms 5,17 proc. visų atsakymų. Kitos priežastys, tokios kaip įstaigos neišleidimas, pandeminės situacijos, asmeninių priežasčių buvimas buvo nurodyta 5,90 proc. visų pažymėtų atsakymų. (3.5.1.pav.)

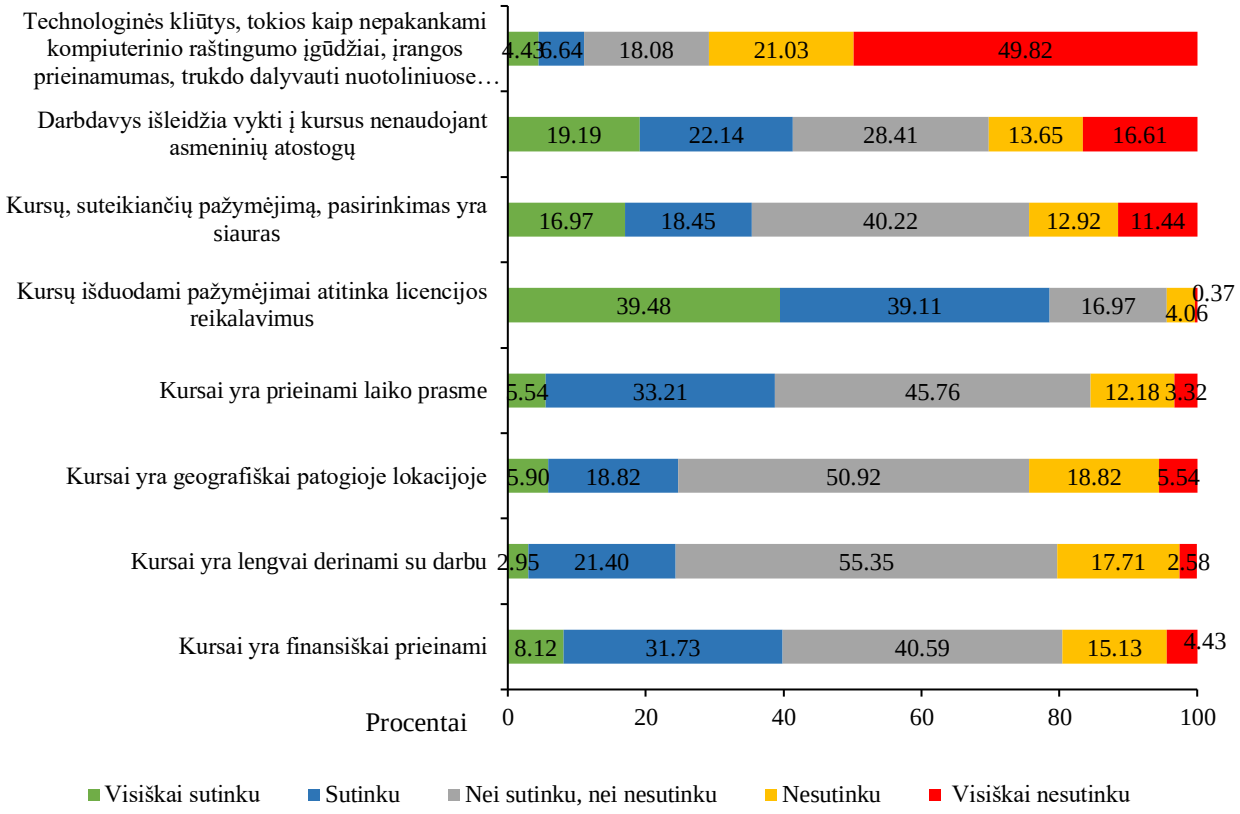
3.5.1.pav. Trukdžiai dalyvauti kontaktiniu būdu vykstantiems kursams, procentais

Nuotoliniu būdu vykstantiems kursams, 47,60 proc. atsakymų pasirinkimu, niekas netrukdo. Tačiau 33,95 proc. visų nurodytų atsakymų, nurodė, jog nuotoliniu būdu kursuose dalyvauti trukdo užimtumas darbe. Mažiausią visų atsakymų dalį, 1,85 proc., sudarė kitos, nurodytos priežastys trukdančios dalyvauti nuotoliu būdu vykstančiuose kursuose. Jos buvo nurodytos tokios kaip internet trikdžiai, netikėtai sugedęs kompiuteris, asmeninės priežastys. (3.5.2.pav.)

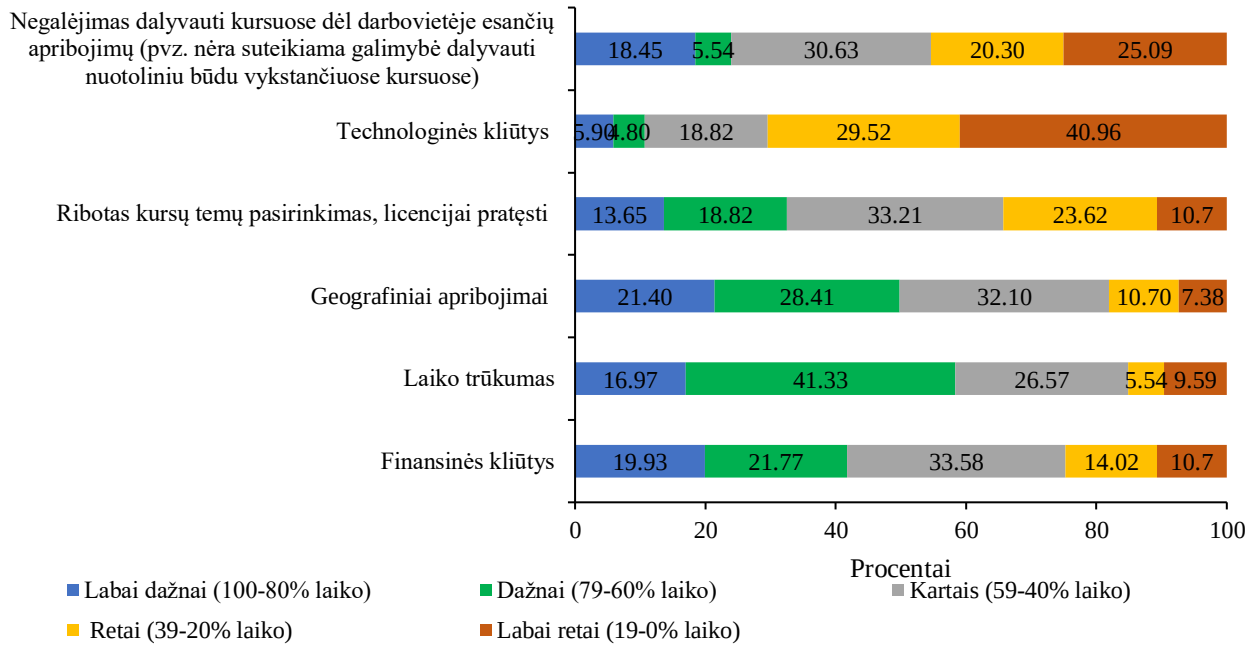
3.5.2.pav. Trukdžiai dalyvauti nuotoliniu būdu vykstantiems kursams, procentais

Daugiausia teigiamų vertinimų sulaukė teiginys, jog kursų išduodami pažymėjimai atitinka licencijos reikalavimus – tai nurodė 78,59 proc. respondentų (39,48 proc. visiškai sutinka, 39,11 proc. sutinka). Finansinį prieinamumą palankiai įvertino 39,85 proc. respondentų, tačiau 40,59 proc. liko neutralūs, o 19,56 proc. nesutiko, kad kursai yra finansiškai prieinami. Kursų prieinamumą laiko prasme palankiai vertino 38,75 proc., o neutraliai – 45,76 proc.. Kad kursai suderinam su darbu sutinka 24,35 proc. vertina teigiamai, tuo tarpu 55,35 proc. laikosi neutralios nuomonės, o 20,29 proc. mano, kad juos derinti su darbu sudėtinga. Geografinio prieinamumo aspektu 50,92 proc. respondentų nei sutiko, nei nesutiko**.** Dėl darbdavių išleidimo išvykti nenaudojant asmeninių atostogų 41,33 proc. respondentų nurodė, kad išleidžia, o 30,26 proc. respondentų norintys dalyvauti kursuose turėjo naudoti asmenines atostogas. Nors technologinės kliūtys daugumai nėra problema (70,85 proc. respondentų tam nebuvo problema), tačiau 11,07 proc. respondentų sutinka, kad tokios kliūtys trukdo dalyvauti kursuose. Šie duomenys leidžia daryti išvadą, kad nors kursų turinys ir formalūs reikalavimai dažniausiai atitinka lūkesčius, jų prieinamumas vis tik priklauso nuo darbo sąlygų, darbdavių požiūrio ir individualių galimybių. (3.5.3.pav.)

3.5.3.pav. Respondentų nuomonė apie kvalifikacijos tobulinimo kursai prieinamumą, procentais

Remiantis respondentų atsakymais, pagrindinės kliūtys, trukdančios dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo kursuose, yra susijusios su laiko trūkumu, geografiniais apribojimais ir finansinėmis galimybėmis. Laiko stoka 58,30 proc. respondentų trukdo dalyvauti kursuose dažnai arba labai dažnai. Taip pat reikšminga dalis – 49,81 proc. – susiduria su geografiniais nepatogumais, kurie apriboja galimybę fiziškai pasiekti kursus. Su finansinėms kliūtimis 41,7 proc. respondentų susiduria dažnai arba labai dažnai, o dar trečdalis susiduria kartais. Su ribotu kursų pasirinkimu licencijai kartais susiduria 33,21 proc. respondentų, o apie 32,47 proc. su tuo susiduria dažnai ar labai dažnai. Technologinės kliūtys, tokios kaip įrangos trūkumas ar IT įgūdžių stoka, pasitaiko palyginti retai –70,48 proc. respondentų teigė, kad šios kliūtys kyla retai arba labai retai. Panašiai pasiskirstė ir atsakymai apie darbdavių sudaromas sąlygas – tik nedidelė dalis nuolat patiria apribojimus, tačiau 30,63 proc. nurodė, kad su jais susiduria kartais. Apibendrinant galima teigti, kad kursų lankymą labiausiai riboja darbo organizavimo ypatumai, atstumas ir finansiniai ištekliai, o technologinė prieiga dažniausiai nesudaro reikšmingų kliūčių. (3.5.4.pav.)

3.5.4.pav. Respondentų susidūrimas su iššūkiais, norint dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo kursuose, procentais

Su kitomis priežastimis susiduria 3,32 proc. respondentų. Jie nurodė tokias priežastis kaip ribotas vietų skaičius (55,55 proc. visų gautų atsakymų), neįtraukiami specialistai į tinkamus kursus 33,33 proc. visų atsakymų) arba negaunama valandų (11,11 proc. visų atsakymų). Likę 96,68 proc. respondentų kitų priežasčių nepaminėjo.

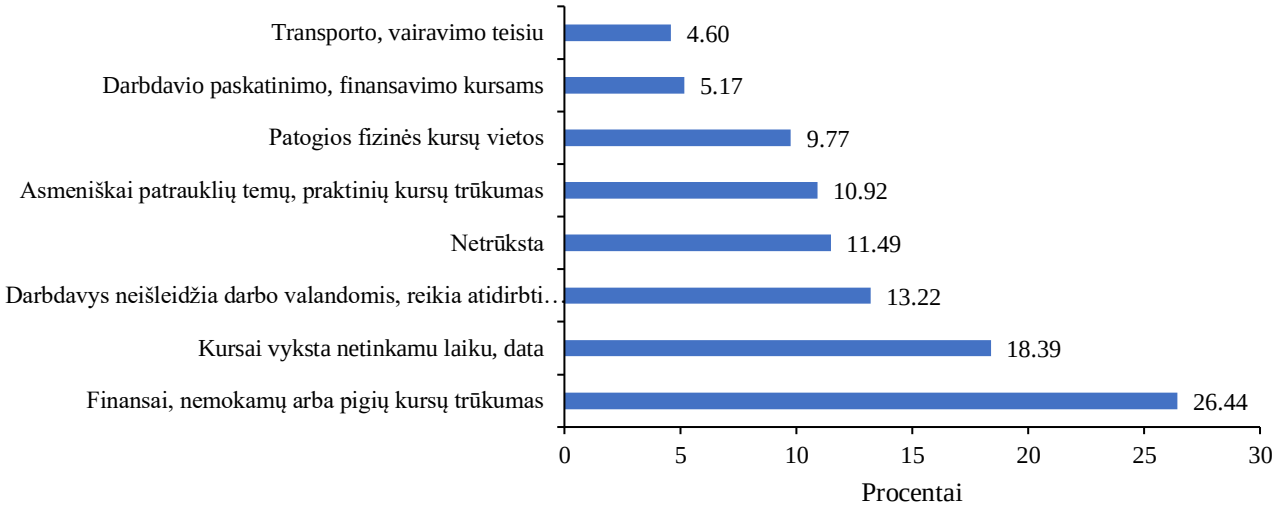
Apibendrinant respondentai dažniausiai renkasi nuotolinius kvalifikacijos tobulinimo kursus,o pagrindinę kliūtį dalyvauti tiek kontaktiniuose, tiek nuotoliniuose kursuose nurodė užimtumą. Nors

kursų turinys ir išduodami pažymėjimai dažniausiai atitinka lūkesčius, prieinamumą riboja laiko, finansiniai ir geografiniai veiksniai. Technologinės kliūtys ir darbdavių požiūris rečiau trukdo dalyvauti mokymuose.

3.6.Galimybės dalyvauti tobulinimo kursuose

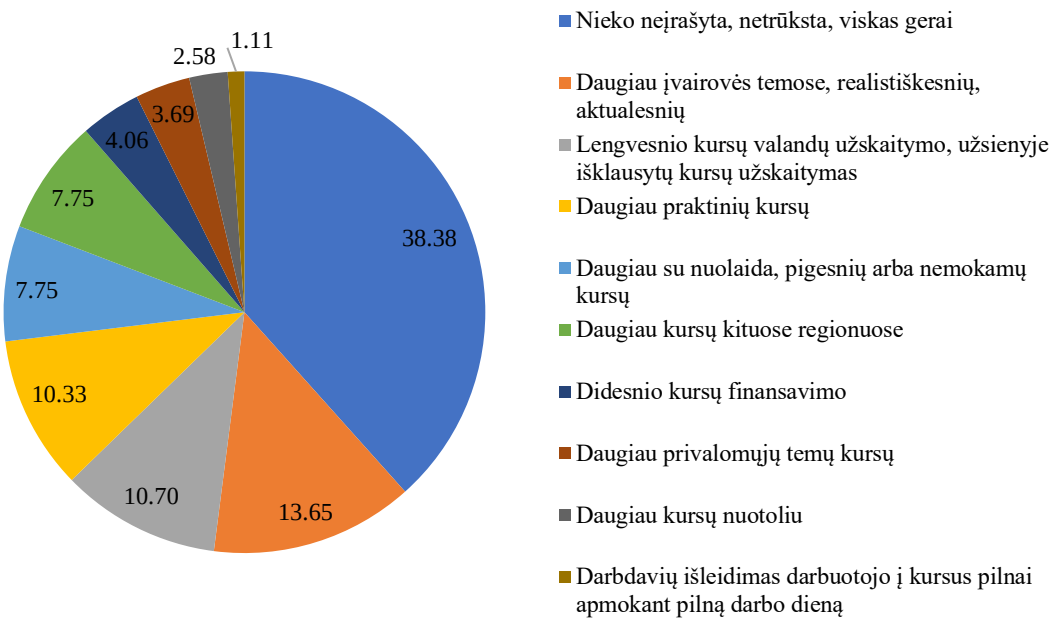
Ergoterapeutų buvo paklausta ir apie galimybes kokių jiems trūksta. Taip pat, buvo klausiama ir apie tai, ką jie galėtų pakeisti, jei turėtų tokią galimybę.

Pagrindiniai trukdžiai, trukdantys aktyviau dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo kursuose, yra finansinių išteklių ir nemokamų ar pigių kursų trūkumas (26,44 proc.), netinkamas kursų laikas (18,39 proc.) bei darbdavių nesuteikiamos galimybės dalyvauti darbo metu (13,22 proc.). Kiti nurodyti veiksniai – nepatrauklios temos, neprieinamos vietos, motyvacijos stoka ar transporto problemos – buvo retesni, o 11,49 proc. respondentų trukdžių neįvardijo. (3.6.1.pav)

3.6.1.pav.Respondentų nurodytos trūkstamo galimybės ir ištekliai trukdantys aktyviau dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo kursuose, procentais

Didžiausia dalis respondentų (38,38 proc.) nurodė, kad jiems viskas tinkama ir pokyčių nereikia. Tarp dažniausiai siūlomų patobulinimų išsiskyrė poreikis didesnei temų įvairovei, aktualesniems ir realistiškesniems kursams (13,65 proc.), taip pat lengvesniam kursų valandų užskaitymui, ypač užsienyje išklausytų kursų (10,70 proc.). Kita didesnė respondentų dalis, siekusi 10,33 proc., pageidautų daugiau praktinių kursų, 7,75 proc. – pigesnių ar nemokamų kursų bei daugiau mokymų kituose regionuose. Kiti pasiūlymai – didesnis finansavimas, daugiau privalomųjų temų, pasiūlymai dėl daugiau galimybių mokytis nuotoliniu būdu ir darbdavių skatinimas dalyvauti kursuose, buvo retesni. (3.6.2.pav)

3.6.2.pav. Respondentų nuomonė apie tai, ką keistų kvalifikacijos tobulinimo kursų sistemoje, procentais

Apibendrinat, ergoterapeutai, vertindami savo galimybes dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo kursuose, dažniausiai susiduria su finansinių išteklių, tinkamo laiko ir darbdavių palaikymo trūkumu. Nors dalis jų mano, kad pokyčių nereikia, daugelis visgi norėtų daugiau įvairovės temose, praktinių užsiėmimų, lengvesnio kursų užskaitymo bei prieinamesnių – tiek finansiškai, tiek geografiškai – mokymosi galimybių.

3.7.Kvalifikacijos tobulinimų kursų įvertinimų palyginimas pagal respondentų socialines – demografines charakteristikas

Atlikus demografijos įvertinimą pagal lytį, nustatyta, kad tarp ergoterapeutų dominuoja moterys (246 moterys ir 25 vyrai) (žr. 3.1.2. pav.). Tad lyginti pagal lytį nėra tikslinga.

Remiantis atlikta statistine analize, nustatyta, kad respondentų amžius neturi statistiškai reikšmingos įtakos kvalifikacijos tobulinimo kursų vykdymo formato pasirinkimui (*Kruskal–Wallis* H=3,56, p=0,17). Nors amžiaus skirtumai tarp grupių parodė tam tikrą tendenciją – jaunesni respondentai dažniau rinkosi nuotolinius kursus, o vyresni – kontaktinius, šie skirtumai nebuvo statistiškai pagrįsti. Tuo tarpu darbo stažas yra statistiškai reikšmingas veiksnys (H=6,66, p=0,04), leidžiantis teigti, kad mažesnį darbo stažą turintys asmenys dažniau renkasi nuotolinius kursus, o didesnį stažą turintys – teikia prioritetą kontaktiniam mokymuisi. Tai leidžia daryti išvadą, jog kvalifikacijos tobulinimo kurso tipo pasirinkimui didesnę įtaką daro profesinė patirtis nei amžius. (3.7.1. lentelė)

3.7.1. Lentelė. Amžiaus ir darbo stažo sąsajos lemiančios kursų tipo pasirinkimą

	Amžius, Vidurkis (SN±)	H	ρ	p	Darbo stažas (metai) Vidurkis (SN±)	H	ρ	p
Nuotoliniu būdu	32,41(± 6,76)	3,56	0,07	0,17	7,17 (± 4,94)	6,66	0,06	**0,04***
Kontaktiniu būdu	33,94 (± 6,55)				8,57 (± 4,35)			
Nėra prioriteto	33,10 (± 7,22)				7,34 (± 5,17)			

** p < 0,05, lyginant pagal amžių ir darbo stažą*

Ryšiui tarp demografinių rodiklių bei respondentų nurodytų motyvų dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo kursuose įvertinti taikyta *Spearman* koreliacijos analizė kaip orientacinis metodas, atsižvelgiant į kintamųjų pobūdį. *Spearman'o* koreliacijos analizės rezultatai atskleidė kelias statistiškai reikšmingas sąsajas tarp respondentų demografinių rodiklių (amžiaus ir darbo stažo) bei jų pasitenkinimą kvalifikacijos tobulinimo kursais lemiančių veiksnių. Nustatyta, kad darbo stažas turi reikšmingą, tačiau neigiamą, labai silpną ryšį su veiksniu „Medžiagos pritaikomumas praktikoje" (ρ=–0,15, $p<0,05$) bei „Naujos profesinės pažintys" (ρ=–0,19, $p<0,01$), o tai leidžia daryti prielaidą, kad didesnį profesinį stažą turintys specialistai šiuos veiksnius vertina mažiau reikšmingai. Priešingai, „Kita" skilties veiksniai statistiškai reikšmingai teigiamai, tačiau labai silpnai, koreliuoja tiek su amžiumi (ρ=0,17, $p<0,01$), tiek su darbo stažu (ρ=0,14, $p<0,05$), kas rodo, jog vyresni bei ilgesnę darbo patirtį turintys respondentai dažniau įvardija individualius, tyrime nenumatytus veiksnius, svarbius jų pasitenkinimui. Kitų analizuotų veiksnių – tokių kaip „Temų naujumas", „Kvalifikuoti ir įdomūs pranešėjai" bei „Surinktas valandų skaičius licencijai pratęsti" – sąsajos su amžiumi ir darbo stažu nebuvo statistiškai reikšmingos ($p>0,05$). Atsižvelgiant į kintamųjų neparametrinį pobūdį, amžiaus ir darbo stažo pasiskirstymo skirtumams tarp respondentų, nurodžiusių veiksnius kaip svarbius motyvus, ir tų, kurie šio motyvo nepaminėjo, įvertinti buvo taikytas *Mann–Whitney* testas. Atlikus *Mann–Whitney* testą nustatyta, kad tiek amžiaus, tiek darbo stažo pasiskirstymas tarp tų, kurie nurodė „Aktualias temas" kaip svarbiausias, ir tų, kurie nenurodė, nesiskiria statistiškai reikšmingai (atitinkamai $p=0,75$ ir $p=0,38$). (3.7.2. lentelė)

3.7.2. Lentelė. Amžiaus ir darbo stažo sąsajos lemiančios pasitenkinimą

		Amžius	Darbo stažas (metai)
Aktualios temos	Vidurkis (SN±)	32,89 (±6,91)	7,52 metų (± 5,08)
	Z	–0,32	–0,89
	ρ	–0,02	–0,05
	p	0,75	0,38
Temų naujumas	Vidurkis (SN±)	32,28 (±6,00)	7,88 (±4,30)
	Z	–0,84	–1,45
	ρ	–0,06	0,09
	p	0,40	0,15
Kvalifikuoti ir įdomūs pranešėjai, lektoriai	Vidurkis (SN±)	33,23 (±7,29)	7,70 (±4,92)
	Z	–0,51	–0,73
	ρ	0.01	0,04
	p	0,61	0,46
Medžiagos pritaikomumas praktikoje	Vidurkis (SN±)	32,75 (±6,34)	7,05 (±4,77)
	Z	–1,12	–2,35
	ρ	0,00	**–0,15***
	p	0,26	**0,02**
Surinktas valandų skaičius licencijai pratęsti	Vidurkis (SN±)	33,27 (±7,22)	7,43 (±4,82)
	Z	–0,65	–0,92
	ρ	0,00	–0,02
	p	0,52	0,36
Naujos profesinės pažintys	Vidurkis (SN±)	30,79 (±4,91)	5,36 (±3,93)
	Z	–1,789	–2,987
	ρ	–0,11	**–0,19***
	p	0,07	**0,003**
Kita	Vidurkis (SN±)	39,62 (±8,84)	10,04 (±4,76)
	Z	–2,46	–2,13
	ρ	**0,17***	**0,14***
	p	**0,01**	**0,03**

** p < 0,05, lyginant pagal amžių ir darbo stažą*

Lyginama respondentų amžiaus ir darbo stažo sąsajas su asmeniniais motyvais, skatinančiais dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo kursuose. Nors „Asmeninis siekis tobulėti“ yra vienas iš dažniausiai nurodomų motyvų, tiek amžiaus (ρ=0,11, p=0,08), tiek darbo stažo (ρ=0,11, p=0,08) atžvilgiu reikšmingų sąsajų nenustatyta – pastebėta tik silpna teigiama, bet statistiškai nereikšmingas. Tuo tarpu „Karjeros siekimas“ yra statistiškai reikšmingai neigiamai susijęs tiek su amžiumi (ρ=–0,19, p=0,002), tiek su darbo stažu (ρ=–0,12, p=0,04), kas leidžia teigti, jog jaunesni ir mažesnį darbo patirties laikotarpį turintys respondentai labiau motyvuoti tobulėti dėl profesinių ambicijų. (3.7.3. lentelė)

3.7.3.lentelė. Amžiaus ir darbo stažo sąsajos su asmeniniais veiksniais

		Amžius	Darbo stažas (metai)
Asmeninis siekis tobulėti	Vidurkis (SN±)	33,12 (±6,99)	7,60 (±4,51)
	Z	–1,78	–1,77
	ρ	0,11	0,11
	p	0,08	0,08
Karjeros siekimas	Vidurkis (SN±)	30,33 (±5,11)	6,06 (±2,84)
	Z	–3,10	–2,01
	ρ	**–0,19***	**–0,12***
	p	**0,002**	**0,04**

** p < 0,05, lyginant pagal amžių ir darbo stažą*

Palyginus profesinių veiksnių sąsajos su respondentų amžiumi ir darbo stažu rodo, kad profesiniai veiksniai nėra statistiškai reikšmingai susiję nei su amžiumi, nei su darbo stažu (p>0,05). Nors, pavyzdžiui, veiksnys „Licencijos pratęsimas“ vidutiniškai dažnesnis tarp šiek tiek vyresnių respondentų, tačiau ryšys su amžiumi nėra reikšmingas (ρ=–0,11, p=0,08), o su stažu visiškai silpnas ir nereikšmingas (ρ=–0,01, p=0,85). Vienintelis profesinis motyvas, esantis statistiškai reikšmingai susijęs su amžiumi, yra „Konkurencija darbo rinkoje“ (ρ=0,16, p=0,01). Tai rodo, kad vyresnio amžiaus respondentai dažniau įvardijo konkurenciją kaip priežastį dalyvauti tobulinimosi kursuose, siekiant išlikti konkurencingiems profesinėje srityje. Šis motyvas su darbo stažu reikšmingos sąsajos neturėjo (ρ=0,03, p=0,66). Apibendrinus, profesiniai veiksniai labiau atspindi bendrąsias sistemos ar darbo reikalavimų įtakotas priežastis, nei asmenines demografines ypatybes. (3.7.4.lentelė)

3.7.4.lentelė. Amžiaus ir darbo stažo sąsajos su profesiniais veiksniais

		Amžius	Darbo stažas (metai)
Licencijos pratęsimas	Vidurkis (SN±)	33,23 (±7,63)	7,25 (±4,17)
	Z	–1,74	–0,19
	ρ	–0,11	–0,01
	p	0,08	0,85
Praktinių įgūdžių tobulinimas	Vidurkis (SN±)	33,11 (±6,73)	7,80 (±4,89)
	Z	–0,09	–1,04
	ρ	–0,01	–0,06
	p	0,93	0,30
Naujos žinios tam tikra tema	Vidurkis (SN±)	34,35 (±7,69)	7,89 (±5,08)
	Z	–1,20	–0,64
	ρ	0,10	0,05
	p	0,10	0,48
Konkurencija darbo rinkoje	Vidurkis (SN±)	35,48 (±5,70)	7,63 (±4,22)
	Z	–2,95	–1,59
	ρ	**0,16***	0,03
	p	**0,01**	0,66
Siunčia darbovietė	Vidurkis (SN±)	33,23 (±7,63)	7,25 (±4,17)
	Z	–0,03	–0,07
	ρ	–0,002	–0,004
	p	0,97	0,95

** p < 0,05, lyginant pagal amžių ir darbo stažą*

Lyginant amžiaus ir darbo stažo sąsajas su komunikaciniais veiksniais („Naujos profesinės pažintys“), lemiančiais dalyvavimą kvalifikacijos tobulinimo kursuose. Vertinant motyvą, nenustatyta jokių statistiškai reikšmingų sąsajų nei su respondentų amžiumi (ρ=–0,01, p=0,83), nei su darbo stažu (ρ=0,05, p=0,44). Šie rezultatai leidžia teigti, kad veiksnys „Naujos profesinės pažintys“ yra svarbus ir nepriklausantis nuo amžiaus ar darbo patirties, t. y. tiek jaunesni, tiek vyresni specialistai vienodai linkę vertinti profesinį bendravimą kaip reikšmingą tobulėjimo aspektą. (3.7.5.lentelė)

3.7.5.lentelė. Amžiaus ir darbo stažo sąsajos su komunikacijos veiksniais

		Amžius	Darbo stažas (metai)
Naujos profesinės pažintys	Vidurkis (SN±)	32,58 (±6,37)	7,52 (±5,69)
	Z	–0,21	–0,78
	ρ	–0,01	0,05
	p	0,83	0,44

** p < 0,05, lyginant pagal amžių ir darbo stažą*

Amžiaus ir darbo stažo sąsajų su finansiniais veiksniais analizė rodo, kad motyvas „Jie yra pigūs arba nemokami“ neturėjo statistiškai reikšmingos sąsajos nei su amžiumi (ρ=0,10, p=0,10), nei su darbo stažu (ρ=0,05, p=0,44), nors tendencingai jį dažniau nurodė vyresni respondentai. Tuo tarpu „Didesnis atlyginimas“ kaip motyvas turėjo statistiškai reikšmingą teigiamą koreliaciją su amžiumi (ρ=0,16, p=0,008), tačiau su darbo stažu sąsaja nenustatyta (ρ=0,03, p=0,66). Šie rezultatai leidžia teigti, kad vyresni darbuotojai dažniau dalyvauja mokymuose dėl finansinių paskatų, o finansiniai motyvai nėra susiję su darbo patirties trukme. (3.7.6 lentelė)

3.7.6.lentelė. Amžiaus ir darbo stažo sąsajos su finansiniais veiksniais

		Amžius	Darbo stažas (metai)
Jie yra pigūs arba nemokami	Vidurkis (SN±)	34,35 (±7,69)	7,89 (±5,08)
	Z	–1,65	–0,78
	ρ	0,10	0,05
	p	0,10	0,44
Didesnis atlyginimas	Vidurkis (SN±)	35,48 (±5,70)	7,63 (±4,22)
	Z	–2,65	–0,44
	ρ	**0,16****	0,03
	p	**0,008**	0,66

** p < 0,05, lyginant pagal amžių ir darbo stažą*

Amžiaus ir darbo stažo sąsajų su asmeniniais-profesiniais veiksniais analizė parodė, kad motyvai „Veiklos proceso patrauklumas“ ir „Rezultato patrauklumas“ neturi statistiškai reikšmingo ryšio nei su respondentų amžiumi, nei su jų darbo stažu (p>0,05). Nors šiuos motyvus galima laikyti subjektyviais vertinimais, susijusiais tiek su asmeninėmis nuostatomis, tiek su profesine patirtimi, duomenys rodo, kad jų svarba yra panaši tarp įvairaus amžiaus bei skirtingo stažo respondentų. Tai leidžia daryti prielaidą, kad veiklos ar rezultato patrauklumas yra universaliai svarbūs aspektai, neturintys priklausomybės nuo demografinių rodiklių. (3.7.7.lentelė)

3.7.7.lentelė. Amžiaus ir darbo stažo sąsajos su asmeniniais-profesiniais veiksniais

		Amžius	Darbo stažas (metai)
Veiklos proceso patrauklumas	Vidurkis (SN±)	32,32 (±7,21)	6,58 (±4,70)
	Z	–0,99	–1,52
	ρ	–0,06	–0,09
	p	0,32	0,13
Rezultato patrauklumas	Vidurkis (SN±)	33,41 (±6,62)	6,44 (±3,84)
	Z	–0,43	–1,02
	ρ	0,03	–0,06
	p	0,67	0,31

** p < 0,05, lyginant pagal amžių ir darbo stažą*

Tyrimo duomenys rodo, kad amžius neturėjo statistiškai reikšmingos sąsajos su respondentų vertinimu apie kursų finansinį prieinamumą. *Kruskal-Wallis (H)* testas parodė nereikšmingus skirtumus tarp grupių (H=1,38, p=0,85), o *Spearman* koreliacija neparodė reikšmingo ryšio tarp amžiaus ir vertinimo (ρ=–0,005, p=0,93). Darbo stažo atveju yra statistiškai reikšmingumo ribą siekiantis skirtumas tarp vertinimo grupių (H=9,48, p=0,05). *Spearman* koreliacija yra nereikšminga (ρ=–0,11, p=0,07), kas leidžia teigti, jog darbo stažas statistiškai nereikšmingai siejasi su vertinimu. (3.7.8.lentelė)

3.7.8.lentelė. Amžiaus ir darbo stažo sąsajos su finansiniu prieinamumu

		Amžius	Darbo stažas (metai)
Kursai yra finansiškai prieinami	Vidurkis (SN±)	33,37 (±7,43)	7,63 (± 4,60)
	H	1,38	9,48
	p	0,85	0,05
	ρ	–0,005	–0,11
	p	0,93	0,07

** p < 0,05, lyginant pagal amžių ir darbo stažą*

Respondentų amžiaus vidurkiai reikšmingai skyrėsi tarp grupių, kurios skirtingai vertino, ar kvalifikacijos tobulinimo kursus lengva derinti su darbu (*Kruskal-Wallis* H=12,89, p=0,01). *Spearman* koreliacija tarp amžiaus ir derinamumo su darbu nebuvo statistiškai reikšminga (ρ=0,04, p=0,47). Tuo tarpu darbo stažo vidurkiai taip pat statistiškai reikšmingai skyrėsi tarp skirtingų derinamumo vertinimo grupių (H=19,37, p<0,001), tačiau kaip ir amžiaus atveju, tiesioginės koreliacijos tarp darbo stažo ir vertinimo nenustatyta (ρ = –0,09, p=0,15). (3.7.9.lentelė)

3.7.9.lentelė. Amžiaus ir darbo stažo sąsajos su darbo derinamumu

		Amžius	Darbo stažas (metai)
Kursai yra lengvai derinami su darbu	Vidurkis (SN±)	32,4 (± 7,43)	7,94 (± 4,60)
	H	**12,89**	**19,37**
	p	**0,01***	**<0,001***
	ρ	0,04	–0,09
	p	0,47	0,15

** p < 0,05, lyginant pagal amžių ir darbo stažą*

Atlikus *Kruskal-Wallis,* buvo gauta, amžiaus vidurkiai tarp skirtingai vertinančių kursų geografinį prieinamumą grupių nebuvo statistiškai reikšmingai (H=4,46, p=0,35), o koreliacija tarp amžiaus ir vertinimo nereikšminga (ρ=0,002, p=0,98). Tuo tarpu darbo stažo vidurkiai tarp grupių skyrėsi statistiškai reikšmingai (H=13,68, p=0,008), o *Spearman* koreliacija parodė silpną, tačiau statistiškai reikšmingą neigiamą sąsają tarp darbo stažo ir vertinimo (ρ=–0,14, p=0,02), t. y. kuo ilgesnis darbo stažas, tuo mažesnis teigiamas vertinimas apie kursų geografinį prieinamumą. (3.7.10. lentelė)

3.7.10.lentelė. Amžiaus ir darbo stažo sąsajos su geografiniu prieinamumu

		Amžius	Darbo stažas (metai)
Kursai yra geografiškai patogioje lokacijoje	Vidurkis (SN±)	(31,63 ± 4,35)	7,07 (±3,82)
	H	4,46	13,68
	p	0,35	**0,008***
	ρ	0,002	**–0,14**
	p	0,98	**0,02***

** p < 0,05, lyginant pagal amžių ir darbo stažą*

Amžius statistiškai reikšmingai susijęs su vertinimu, ar kursų pažymėjimai atitinka licencijos reikalavimus (p=0,004). *Spearman* koreliacija parodė silpną, tačiau reikšmingą neigiamą ryšį (ρ=0,17, p=0,005), nurodantį, jog vyresni respondentai pažymėjimų atitikimą licencijos reikalavimams vertino prasčiau. Darbo stažo sąsajos su šiuo aspektu nebuvo statistiškai reikšmingos nei pagal *Kruskal–Wallis* testą (p=0,220), nei pagal koreliaciją (p=0,07). (3.7.11.lentelė)

3.7.11.lentelė. Amžiaus ir darbo stažo sąsajos su prieinamumu licencijai

		Amžius	Darbo stažas (metai)
Kursų išduodami pažymėjimai atitinka licencijos reikalavimus	Vidurkis (SN±)	32,67 (±6,32)	7,36 (±4,45)
	H	**15,148**	5,73
	p	**0,004***	0,22
	ρ	**–0,17**	–0,11
	p	**0,01***	0,07

** p < 0,05, lyginant pagal amžių ir darbo stažą*

Kruskal-Wallis testas rodo, kad amžiaus (H=18,05, p=0,001) ir darbo stažo (H=13,04, p=0,01) grupių pasiskirstymai statistiškai reikšmingai skiriasi tarp respondentų, vertinusių kursų pasirinkimą kaip siaurą. Tačiau *Spearman* koreliacija tarp nei amžiaus, nei darbo stažo ir nuomonės apie kursų pasirinkimo siaurumą nėra statistiškai reikšminga (p>0,05). Tai reiškia, kad nors grupės pagal amžių ar stažą vertina skirtingai, tendencijos tarp kintamųjų nėra stiprios (nėra nuoseklaus didėjimo arba mažėjimo ryšio). (3.7.12.lentelė)

3.7.12.lentelė. Amžiaus ir darbo stažo sąsajos su kursų suteikiančių pažymėjimą prieinamumu,

		Amžius	Darbo stažas (metai)
Kursų, suteikiančių pažymėjimą, pasirinkimas yra siauras	Vidurkis (SN±)	33,08 (±7,00)	7,52 (±4,83)
	H	**18,05**	**13,04**
	p	**0,001***	**0,01***
	ρ	0,04	0,09
	p	0,52	0,14

** p < 0,05, lyginant pagal amžių ir darbo stažą*

Respondentų amžius ir darbo stažas statistiškai reikšmingai susiję su jų nuomone apie darbdavio suteikiamą galimybę vykti į kvalifikacijos tobulinimo kursus nenaudojant asmeninių atostogų. *Kruskal-Wallis* testas parodė reikšmingus skirtumus tiek pagal amžių (H=31,59, p<0,001), tiek pagal darbo stažą (H=19,77, p<0,001). Tai rodo, kad skirtingo amžiaus ir patirties respondentai skirtingai vertina darbdavio lankstumą šiuo klausimu. Vis dėlto *Spearman* koreliacijos analizė parodė, kad tiek amžiaus (ρ=–0,09, p=0,15), tiek darbo stažo (ρ=–0,05, p=0,39) ryšys su vertinimu nėra statistiškai reikšmingas. Nors grupių vidurkiai skiriasi, tiesioginio, stipraus ryšio tarp šių demografinių kintamųjų ir vertinimo nenustatyta. (3.7.13.lentelė)

3.7.13.lentelė. Amžiaus ir darbo stažo sąsajos su prieinamumu - darbdavio išleidimu

		Amžius	Darbo stažas (metai)
Darbdavys išleidžia vykti į kursus nenaudojant asmeninių atostogų	Vidurkis (SN±)	33,42 (±7,15)	7,74 (± 4,95)
	H	**31,59**	**19,77**
	p	**<0,001***	**<0,001***
	ρ	–0,09	–0,05
	p	0,15	0,39

** p < 0,05, lyginant pagal amžių ir darbo stažą*

Vertinant respondentų atsakymus į teiginį, kad technologinės kliūtys, tokios kaip nepakankami kompiuterinio raštingumo įgūdžiai ar įrangos prieinamumas, trukdo dalyvauti nuotoliniuose kvalifikacijos tobulinimo kursuose, buvo nustatyta, jog tarp skirtingų amžiaus grupių egzistuoja statistiškai reikšmingas skirtumas (*Kruskal-Wallis* H=15,36, p=0,004). Tai rodo, kad vyresnio amžiaus respondentai dažniau pritaria nuomonei, kad technologinės kliūtys apriboja galimybes dalyvauti nuotoliniuose kursuose. Visgi, *Spearman* koreliacijos analizė atskleidė, kad šis ryšys nėra statistiškai reikšmingas (ρ=0,11, p=0,07), vadinasi, amžius tik nežymiai susijęs su suvokiamu kliūčių poveikiu. Tuo tarpu darbo stažo grupėse statistiškai reikšmingų skirtumų nenustatyta (*Kruskal-Wallis* H=3,28, p=0,51), o koreliacija tarp darbo stažo ir vertinimo taip pat buvo nereikšminga (ρ=0,02, p=0,71). Šie rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad technologinių kliūčių suvokimą labiau lemia amžius, o ne darbo patirtis. (3.7.14.lentelė)

3.7.14.lentelė. Amžiaus ir darbo stažo sąsajos su technologiniu prieinamumu

		Amžius	Darbo stažas (metai)
Technologinės kliūtys, tokios kaip nepakankami kompiuterinio raštingumo įgūdžiai, įrangos prieinamumas, trukdo dalyvauti nuotoliniuose kvalifikacijos tobulinimo kursuose	Vidurkis (SN±)	33,56 (±6,61)	7,67 (±4,85)
	H	**15,36**	3,28
	p	**0,004***	0,51
	ρ	0,11	0,02
	p	0,07	0,71

** p < 0,05, lyginant pagal amžių ir darbo stažą*

Tyrimo rezultatai rodo, kad nei amžius, nei darbo stažas statistiškai reikšmingai nesusiję su prieinamumo apribojimų (finansinių kliūčių) dažnumu dalyvaujant veiklose. *Kruskal–Wallis* kriterijaus analizė neatskleidė reikšmingų skirtumų tarp trijų dalyvavimo dažnumo grupių nei pagal amžių (H=1,96, p=0,38), nei pagal darbo stažą (H=1,41, p=0,50). Taip pat *Spearman* koreliacijos analizė parodė nereikšmingas koreliacijas tarp amžiaus (ρ=–0,04, p=0,56) ir darbo stažo (ρ=–0,01, p=0,83) su dalyvavimo dažnumu. Lyginant, amžių ir laiko trūkumą, gautas statistiškai reikšmingas rezultatas (*Kruskal-Wallis* H=8,05, p=0,02). Tai rodo, kad jaunesnio amžiaus asmenys dažniau įvardija laiko trūkumą kaip kliūtį dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo kursuose. Tuo tarpu darbo stažo skirtumai pagal dalyvavimo dažnumą nepasiekė statistinio reikšmingumo (H=5,70, p=0,06), nors ir artėjo prie reikšmingumo ribos. *Spearman* koreliacija tarp dalyvavimo dažnumo ir amžiaus buvo nereikšminga (ρ=0,05, p=0,44), taip pat nereikšminga ir koreliacija su darbo stažu (ρ=0,02, p=0,78). Nei amžius (*Kruskal–Wallis* H=2,41, p=0,30), nei darbo stažas (H=0,74, p=0,69) neturi statistiškai reikšmingos įtakos geografinio prieinamumo apribojimų dažnumui. Nors vidutinis amžius ir darbo stažas šiek tiek skyrėsi tarp grupių, šie skirtumai nėra reikšmingi. *Spearman* koreliacijos analizė taip pat parodė nereikšmingą sąsają tarp dalyvavimo dažnumo ir amžiaus (ρ=0,07, p=0,22) bei darbo stažo (ρ=0,04, p=0,56). Nei amžius (*Kruskal–Wallis* H=1,41, p=0,49), nei darbo stažas (H=1,65, p=0,44) neturi statistiškai reikšmingos įtakos technologinių kliūčių dažnumui dalyvaujant veiklose. Nors asmenys pažymėję, jog dažnai susiduria su kliūtimis buvo šiek tiek vyresnio amžiaus, tačiau šie skirtumai tarp grupių nėra statistiškai reikšmingi. *Spearman* koreliacijos analizė parodė statistiškai nereikšmingą ryšį tarp technologinių kliūčių dažnumo ir amžiaus (ρ=–0,02, p=0,70) bei darbo stažo (ρ=0,03, p=0,58). (3.7.15.lentelė)

3.7.15.lentelė. Amžiaus ir darbo stažo sąsajos su prieinamumo apribojimų dažnumu

		Amžius	Darbo stažas (metai)
	Vidurkis (SN±)	32,96 (±6,81)	7,57 (±4,87)
Finansinės kliūtys	H	1,96	1,41
	p	0,38	0,50
	ρ	–0.04	–0,01
	p	0,56	0,83
Laiko trūkumas	H	**8,05**	5,70
	p	**0,02***	0,06
	ρ	0,05	0,02
	p	0,44	0,78
Geografiniai apribojimai	H	2,41	0,74
	p	0,30	0,69
	ρ	0,07	0,04
	p	0,22	0,56
Technologinės kliūtys	H	1,41	1,65
	p	0,49	0,44
	ρ	–0,02	0,03
	p	0,70	0,58

** p < 0,05, lyginant pagal amžių ir darbo stažą*

Nei amžius (*Kruskal–Wallis* H=1,23, p=0,54), nei darbo stažas(H=0,83, p=0,66) reikšmingai nesusiję su ribotu kursų temų pasirinkimu, kaip apribojimu dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo veiklose, skirtose licencijai pratęsti. *Spearman* koreliacijos analizė parodė statistiškai nereikšmingas sąsajas tarp šios kliūties dažnumo ir amžiaus (ρ=–0,02, p=0,73), bei darbo stažo (ρ=0,03, p=0,58). Negalėjimas dalyvauti kursuose dėl apribojimų darbovietėje (pvz., nesuteikiama galimybė dalyvauti nuotoliniu būdu) taip pat neturėjo statistiškai reikšmingų sąsajų nei su amžiumi (H=0,75, p=0,69), nei su darbo stažu (H=0,31, p=0,86). *Spearman* koreliacijos analizė parodė statistiškai nereikšmingą ryšį tarp šios kliūties dažnumo ir amžiaus (ρ=0,04, p=0,47) bei darbo stažo (ρ=0,03, p=0,66). (3.7.16.lentelė)

3.7.16.lentelė. Amžiaus ir darbo stažo sąsajos su prieinamumo apribojimų dažnumu dalyvavimui

		Amžius	Darbo stažas (metai)
	Vidurkis (SN±)	32,96 (±6,81)	7,57 (±4,87)
Ribotas kursų temų pasirinkimas, skirtų licencijai pratęsti	H	1,23	0,83
	p	0,54	0,66
	ρ	–0,02	0,03
	p	0,73	0,58
Negalėjimas dalyvauti kursuose dėl darbovietėje esančių apribojimų (pvz. nėra suteikiama galimybė dalyvauti nuotoliniu būdu vykstančiuose kursuose)	H	0,75	0,31
	p	0,69	0,86
	ρ	0,04	0,03
	p	0,47	0,66

** p < 0,05, lyginant pagal amžių ir darbo stažą*

Apibendrinant, tyrimo rezultatus, galima pastebėti, jog atsiskleidė kelios statistiškai reikšmingos sąsajas tarp ergoterapeutų amžiaus, darbo stažo ir motyvų dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo kursuose. Nors amžius neturėjo tiesioginės įtakos kursų formato pasirinkimui, darbo stažas pasirodė

esąs reikšmingas veiksnys – mažesnę patirtį turintys respondentai dažniau rinkosi nuotolinį mokymąsi, o didesnę – kontaktinį. Ilgesnį darbo stažą turintys specialistai rečiau vertino „medžiagos pritaikomumą praktikoje“ ir „naujas profesines pažintis“ kaip svarbius veiksnius, tačiau dažniau pabrėžė individualius, tyrime nenumatytus aspektus. Jaunesni respondentai labiau siekė karjeros, o vyresni – dažniau nurodė finansines paskatas, konkurenciją darbo rinkoje bei technologines kliūtis. Taip pat nustatyta, kad vertinimai apie kursų geografinį prieinamumą, jų derinamumą su darbu bei licencijos reikalavimų atitikimą statistiškai reikšmingai skyrėsi tarp skirtingo amžiaus ir darbo stažo grupių. Nors dauguma kitų veiksnių neturėjo reikšmingų koreliacijų, išryškėjo tendencijos, rodančios skirtingas dalyvių patirtis bei poreikius, priklausomai nuo jų profesinės patirties ir amžiaus.

REZULTATŲ APTARIMAS

Tyrimo dalyvių socialiniai-demografiniai bruožai atskleidžia, kad didžiąją dalį, 94,46 proc., respondentų sudarė moterys, o jų vidutinis amžius – 32,96 metų. Šio tyrimo gautas demografinis rezultatas labai panašus į L. Tichonovos, M. Gintilienės 2021 m. atlikto tyrimo rezultatus – tyrime 97,8 proc. visų tirtų ergoterapeutų sudarė moterys [33]. Lyginant abiejų tyrimų respondentų amžiaus vidurkį, šiame tyrime dalyvavusių respondentų amžiaus vidurkis patenka į 25-39 metų amžiaus grupę [33].

Ergoterapeutų profesinės patirties pasiskirstymas buvo gana įvairus – nuo tik pradėjusių dirbti iki turinčių daugiau nei 20 metų patirties. Tokia imties sudėtis leidžia daryti prielaidą, kad tyrime atspindėtos tiek pradedančiųjų, tiek labiau patyrusių specialistų nuomonės. Šio tyrimo gauta demografinė analizė lygintina su Varnaitės D. (2018 m.) atliktame tyrime gautu ergoterapeutų darbo stažu, pagrindžiančiu tai, kad tyrimuose dalyvauja nuo mažą darbo stažą turinčių asmenų iki turinčių daugiau nei 16 m. ir daugiau [34].

Licencijavimo duomenys rodo, kad dauguma respondentų turi galiojančią licenciją, tačiau beveik du penktadaliai susidūrė su tam tikrais sunkumais ją įgyjant ar pratęsiant. Dažniausiai įvardytos kliūtys buvo susijusios su techniniais trikdžiais, informacijos trūkumu, biurokratinėmis procedūromis ir valandų stygiumi. Tai leidžia kelti klausimus dėl licencijavimo sistemos prieinamumo ir aiškumo. Vidutiniškai respondentai kvalifikacijos tobulinimui per metus skiria apie 40 valandų. Su panašiomis licencijavimo problemomis susiduria ergoterapeutai dirbantys Jungtinės Amerikos Valstijose ir Kanadoje. Hall S.R. ir kiti (2016) Willmarth C. ir Conway S. (2022), Kadakia Z. ir kiti (2024) išskyrė kelias pagrindines ergoterapeutų licencijavimo problemas: nevienodi kvalifikacijos tobulinimo reikalavimai, iššūkiai rengiantis ir laikant licencijos egzaminus, profesinės etikos pažeidimai, lemiantys licencijos praradimą, licencijų perkėlimo tarp regionų kliūtys ir tarptautinio pripažinimo barjerai [35, 36, 37]. Šių tyrimų įžvalgos yra naudingos licencijavimo politikos ir praktikos tobulinimui– nuo vienodesnių reglamentų kūrimo iki paramos mechanizmų specialistams, kad ergoterapeutų paslaugos būtų prieinamos, saugios ir veiksmingos įvairiose šalyse.

Tarp teorinių mokymosi formų dominuoja nuotoliniai mokymai internetu, savarankiškas mokymasis bei mokymasis darbo vietoje. Tuo tarpu praktiniai užsiėmimai bei stažuotės (ypač užsienyje) pasirenkami gerokai rečiau. Tai rodo orientaciją į lengviau prieinamus ir lankstesnius mokymosi būdus. Tyrimo analizė parodė, kad darbo stažas yra statistiškai reikšmingas veiksnys, turintis įtakos kursų formato pasirinkimui ($H=6,66$, $p=0,04$). Specialistai, turintys trumpesnį darbo stažą, dažniau rinkosi nuotolinius mokymus, o ilgesnę patirtį sukaupę respondentai dažniau teikė pirmenybę kontaktiniams kursams. Tai leidžia daryti išvadą, kad profesinė patirtis formuoja

mokymosi lūkesčius ir prioritetus: mažesnę patirtį turintysir jaunesnio amžiaus asmenys labiau vertina galimybę mokytis lanksčiai ir nuotoliniu būdu, tuo tarpu vyresni ir labiau patyrę specialistai renkasi kontaktinius mokymo metodus. Priešingai nei darbo stažas, amžius neturėjo statistiškai reikšmingos įtakos kursų formato pasirinkimui (H=3,56, p=0,17). Panašių rezultatų pateikia ir kitas tyrimas, Karneckaitės U. (2021) gautais rezultatais, šeimos gydytojai teikia prioritetą nuotoliniu būdu vykdomiems mokymams [38]. Remiantis, Šilobrit L. (2020) atliktu tyrimu, kuriame tyrė slaugytojus, buvo rasta, kad jaunesni slaugytojai, taip pat, yra linkę rinktis nuotoliniu būdu vykstančius kursus, lyginant su vyresnio amžiaus kolegomis [27].

Ergoterapeutų pasitenkinimas kvalifikacijos tobulinimo kursais yra vidutiniškas – tik 16,61 proc. respondentų teigė, kad juos visiškai tenkina siūlomos temos, o dauguma, 73,06 proc. visų apklaustųjų nurodė, jog temos tenkina tik dalis temų, išreiškė poreikį didesnės temų įvairovės, išryškėjo stiprus praktinių užsiėmimų poreikis. Kim S. ir kitų bendraautorių (2022) atliktame tyrime išaiškėjo didesnis kanadiečių ergoterapeutų pasitenkinimas praktiniais mokymais, ypač dėl galimybės tiesiogiai bendrauti su instruktoriais ir kolegomis [39]. Tiek lietuvių, tiek kanadiečių pasitenkinimas praktiniais užsiėmimais yra didesnis. Nors ergoterapeutai teorinės medžiagos pateikimą įvertino kaip gerą arba labai gerą (56,83 proc.) bei turinio aktualumas dažniausiai įvertinami teigiamai, specialistai norėtų daugiau įvairovės bei praktinės vertės turinčių kursų. Svarbiausi veiksniai, lemiantys pasitenkinimą kursais, buvo temų aktualumas (77,12 proc.), lektorių kvalifikacija bei turinio pritaikomumas praktikoje. Tarp prioritetinių sričių dažniausiai minimos sensorinė integracija, vaikų ergoterapija ir praktiniai įgūdžiai. Tokį poreikį galima paaiškinti tuo, kad sensorinės integracijos ir vaikų ergoterapijos temos yra itin aktualios Lietuvos ergoterapeutams ir didėja poreikis dėl didėjančio skaičiaus tiek sensorikos sutrikimų, tiek vaikų ergoterapijos paslaugų ir atliekamų tiriamųjų darbų [40, 41].

Kursų prieinamumas išlieka aktuali problema. Kontaktiniuose mokymuose dalyvavimą riboja darbinis užimtumas, 70,85 proc. visų pasirinktų atsakymų, ir laiko trūkumas, 63,10 proc. visų atsakymų. Nuotolinio mokymo atveju, daliai respondentų trukdo darbovietės darbo organizavimo ypatumai. Finansinis ir geografinis prieinamumas taip pat išlieka kaip svarbios kliūtys. Remiantis, Šilobrit L. (2020) tyrimo rezultatais, nepakankamas kvalifikacijos tobulinimo sistemos finansavimas yra svarbi priežastis, trukdanti slaugos specialistams tikslingai ir sistemingai kelti savo kvalifikaciją [27]. Finansinio prieinamumo kliūtys neužtikrina tiek ergoterapeutų, tiek slaugytojų kvalifikacijos tobulinimo galimybių, turi įtakos tobulėjimo galimybei ir naujovėmis grįstų paslaugų teikimui. Dauguma ergoterapeutų, 51,66 proc. visų apklaustųjų, pirmenybę teikia nuotoliniams kursams dėl lankstumo. Tyrimas, atliktas Lietuvos slaugos specialistų tarpe, parodė, kad 26,4 proc. respondentų nurodė pablogėjusį tobulinimosi kursų prieinamumą, o 24,3proc.

pastebėjo sumažėjusį organizuojamų mokymų skaičių [42]. Nustatyta ir reikšmingų skirtumų vertinant kursų derinamumą su darbu, geografinį prieinamumą bei pažymėjimų atitikimą licencijos reikalavimams – šie aspektai vyresnių ar daugiau stažo turinčių respondentų buvo vertinami kritiškiau. Pavyzdžiui, labai panašūs rezultatai buvo gauti Daly A. L. ir Germolus E.E. atliktame tyrime, buvo tiriamas prieinamumo aspektas atokiose vietovėse dirbantiems ergoterapeutams ir buvo rasta, kad norėdami išlaikyti licenciją, jie susiduria su problemomis susijusiomis su laiku, kursų kaina ir lengva prieiga geografiškai ir nuotoliniu būdu vykdomiems tęstiniams kursams [43]. Nors tyrime nėra konkrečiai nagrinėjamas vyresnių ergoterapeutų požiūris, ji pabrėžia bendrą dėmesį sveikatos priežiūros specialistų kvalifikacijos kėlimo prieinamumo svarbą.

Apibendrinant, galima teigti, kad didžioji dalis ergoterapeutų aktyviai dalyvauja kvalifikacijos tobulinimo kursuose, visgi yra reikšmingų sisteminių ir organizacinių veiksnių, darančių įtaką jų dalyvavimui ir pasitenkinimui mokymais. Rezultatai atskleidžia, jog poreikiai ir vertinimai skiriasi priklausomai nuo specialistų amžiaus ir profesinės patirties, į ką galėtų būti atsižvelgiama rengiant tobulinimo programas bei politiką šioje srityje.

Tyrimo privalumai ir trūkumai. Vienas iš reikšmingiausių šio tyrimo ribotumų yra disproporcinis respondentų lyties pasiskirstymas – net 94,46 proc. apklaustųjų sudarė moterys. Nors toks pasiskirstymas atspindi bendrą ergoterapijos profesijos lyties struktūrą Lietuvoje, jis riboja galimybes analizuoti lyties sąsajas su kvalifikacijos tobulinimo motyvais, prieinamumu ar pasitenkinimu kursais. Tai gali būti itin aktualu siekiant atskleisti galimus skirtumus tarp lyčių, kurie galėtų būti svarbūs formuojant tikslines tobulinimo strategijas.

Kitas svarbus ribojantis veiksnys – tyrimo imties amžiaus struktūra. Vidutinis respondentų amžius siekė 32,96 metų, todėl tyrime dominuoja jaunesnių specialistų požiūriai. Nepaisant įvairaus amžiaus ir darbo stažo pasiskirstymo, išlieka rizika, kad vyresnių ir ilgesnę profesinę patirtį turinčių ergoterapeutų vertinimai nėra pakankamai reprezentuoti, ypač nagrinėjant su technologinėmis kliūtimis ar mokymų formatu susijusius aspektus.

Tyrimas buvo paremtas kiekybiniu metodu, taikant internetinę, anoniminę anketą. Toks duomenų rinkimo būdas leidžia pasiekti platesnę auditoriją ir yra patogus tyrimo vykdymo atžvilgiu, nepaisant to, jis turi duomenų kokybės ribotumų. Pirmiausia, respondentams objektyvūs atsakymai yra subjektyvūs tyrėjai ir nėra galimybės objektyviai išmatuoti. Antra, atsakymai gali būti ganėtinai šališki, galimas socialinio pageidautinumo efektas, kai atsakymai pateikiami ne visai nuoširdžiai, o taip, kaip, potencialiu tyrimo dalyvių manymu iš jų yra tikimasi.

Be to, internetinės apklausos metodas gali sąlygoti atrankos šališkumą, susijusį su tyrimo dalyvių dalyvavimu tyrime nulemtu asmeninių aspektų. Tyrime galėjo dalyvauti labiau įsitraukę, motyvuoti ar technologijoms imlūs specialistai, o mažiau aktyvūs ar su daugiau iššūkių patiriantys

ir galbūt kitokių patirčių turintys ergoterapeutai, galėjo likti neįtraukti arba neturėjo galimybės dalyvauti. Ši tikimybė apriboja galimybę užtikrinti skirtingų respondentų grupių reprezentatyvumą, ypač vertinant prieinamumo, motyvacijos ar pasitenkinimo skirtumus.

Taip pat svarbu paminėti tai, kad tyrimas yra kiekybinis, o ne kokybinis. Dėl ko galimai trūksta duomenų, leidžiančių giliau atskleisti individualius motyvacijos ir pasitenkinimo aspektus, kuriuose gali būti apribojimų. Kokybiniai metodai, tokie kaip giluminiai interviu ar atvirieji klausimai, suteiktų papildomą kontekstą ir padėtų geriau suprasti tyrimo metu išryškėjusias tendencijas.

Galiausiai, verta atkreipti dėmesį į ribotą tiek Lietuvos, tiek tarptautinių tyrimų skaičių, nagrinėjančių ergoterapeutų kvalifikacijos tobulinimo praktiką, prieinamumą ir pasitenkinimą. Ypač stokojama duomenų apie Lietuvos ergoterapeutų patirtis, todėl šio tyrimo rezultatų interpretavimas platesniame kontekste yra ganėtinai ribotas.

Interesų konfliktas. Tyrėja yra praktikuojanti ergoterapeutė, todėl egzistuoja potencialus subjektyvumo veiksnys, kuris galėjo turėti įtakos tyrimo eigos ar duomenų interpretavimo etapams. Siekiant sumažinti šį poveikį, tyrime buvo taikomi objektyvūs statistinės analizės metodai, o duomenų rinkimas vyko anonimiškai.

IŠVADOS

1. Dauguma ergoterapeutų pasitenkinimą kvalifikacijos tobulinimo kursais vertina vidutiniškai. Tik nedidelė dalis, 16,61 proc., respondentų buvo visiškai patenkinti kursų turiniu, o dauguma išreiškė poreikį didesnei temų įvairovei bei praktinių mokymų gausai. Pasitenkinimą labiausiai lemia temų aktualumas (77,12 proc.), lektorių kompetencija ir medžiagos pritaikomumas praktikoje.
2. Ergoterapeutams kvalifikacijos tobulinimo kursai iš esmės yra prieinami – ypač nuotoliniu būdu, prieinami 51,66 proc. respondentų, o jų dalyvavimą dažnai riboja laiko stoka (63,10 proc.), darbo užimtumas (70,85 proc.), finansiniai ir geografiniai veiksniai. Nors dauguma respondentų teigiamai vertina kursų turinį ir jų atitikimą licencijavimo reikalavimams, vis dėlto praktinis prieinamumas priklauso nuo profesinės patirties, darbdavių požiūrio bei individualių galimybių.
3. Pasitenkinimą ir kursų prieinamumo vertinimus iš dalies lemia socialinės-demografinės respondentų savybės. Darbo stažas turėjo reikšmingos įtakos kursų pasirinkimui ($H=6,66$, $p=0,04$) – mažesnį stažą turintys specialistai dažniau rinkosi nuotolinius kursus ir yra labiau motyvuoti karjeros siekiu, o ilgesnę patirtį turintys – kontaktinius ir labiau akcentuoja finansines paskatas bei kursų turinio kokybę. Tuo tarpu vyresni ir daugiau patirties sukaupę specialistai teikia prioritetą kontaktiniam mokymuisi, dažniau įvardija finansinius motyvus bei geografinį neprieinamumą ir vertina kursų turinį bei pažymėjimų atitikimą licencijos reikalavimams kritiškiau ($p<0,05$).

PRAKTINĖS REKOMENDACIJOS

Atsižvelgiant į atlikto tyrimo rezultatus, pateikiamos praktinės rekomendacijos, skirtos pagrindiniams ergoterapeutų kvalifikacijos tobulinimo proceso dalyviams. Šios praktinės rekomendacijos yra adresuojamos – sveikatos priežiūros įstaigoms ir jų vadovams, planuojantiems darbuotojų kvalifikacijos kėlimą; mokymų organizatoriams – universitetams, profesinėms organizacijoms, kursų teikėjams; darbdaviams, siekiantiems palaikyti darbuotojų profesinį tobulėjimą; politikos formuotojams ir profesinių standartų rengėjams, formuojantiems kvalifikacijos tobulinimo sistemą.

1. Didinti kvalifikacijos tobulinimo kursų temų įvairovę ir praktinį pritaikomumą. Siekiant padidinti ergoterapeutų pasitenkinimą, rekomenduojama organizuoti daugiau praktinio pobūdžio mokymų bei įtraukti temas, atliepiančias aktualius specialistų poreikius (pvz., sensorinė integracija, vaikų ergoterapija).
2. Gerinti kursų prieinamumą – ypač laiko, finansiniu ir geografiniu požiūriu. Reikėtų skatinti nemokamų ar dalinai finansuojamų kursų plėtrą, lankstesnių kursų laikų siūlymą (pvz., vakarinės ar savaitgalinės sesijos), taip pat didinti nuotolinių kursų pasiūlą regionuose, kur kontaktinis dalyvavimas apsunkintas. Taip pat, vertėtų skatinti darbdavius suteikti darbuotojams galimybes dalyvauti kursuose darbo metu – peržiūrėti darbo grafikų lankstumą, užtikrinti nepertraukiamą paslaugų teikimą komandiniu principu.
3. Kvalifikacijos tobulinimo programų planavime ir įgyvendinime atsižvelgti į ergoterapeutų amžių bei darbo stažą. Diferencijuoti kursų pasiūlą pagal stažo grupes (0–5 m., 6–15 m., 16+ m.), siūlant pritaikytą turinį bei mokymosi formas. Pavyzdžiui, jaunesniems ir mažiau patirties turintiems specialistams siūlyti nuotolinius kursus, orientuotus į karjeros pradžios įgūdžius. Vyresniems, daugiau patirties turintiems ergoterapeutams teikti prioritetą kontaktiniams mokymams, orientuotiems į gilų turinį, naujausias praktikos tendencijas ir tarpdalykinę diskusiją.

LITERATŪRA

1. Ismael NB, Othman BJ, Gardi B, Hamza PA, Sorguli S, Aziz HM, et al. The role of training and development on organizational effectiveness. Int J Eng Bus Manag. 2021;5(3):15–24. Prieinama per: https://aipublications.com/ijebm/detail/the-role-of-training-and-development-on-organizational-effectiveness/ [žiūrėta 2024-04-21].
2. Tolutienė G, Rauckienė-Michaelsson A, Raugelė S. Sveikatos priežiūros specialistų kvalifikacijos tobulinimo poreikiai ir ypatumai. Tiltai. 2023;():88–101. Prieinama per: https://e-journals.ku.lt/journal/TBB/article/2843/info [žiūrėta 2024-04-21].
3. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija. Įsakymas Nr. V-2824 dėl sveikatos priežiūros specialistų kvalifikacijos tobulinimo reikalavimų. 2020-12-04. Prieinama per: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/3882e22b367411eb8c97e01ffe050e1c [žiūrėta 2024-04-21].
4. Kompetencija. Visuotinė lietuvių enciklopedija. Prieinama per: https://www.vle.lt/straipsnis/kompetencija-1/ [žiūrėta 2024-04-30].
5. Jurėnas J. Lietuvoje dirbančių ergoterapeutų profesinės kompetencijos vertinimas bei sąsajos su perdegimo sindromo dažniu [magistro darbas]. Kaunas: Lietuvos sveikatos mokslų universitetas; 2015. Prieinama per: https://portalcris.lsmuni.lt/server/api/core/bitstreams/a07b622b-4bfa-4484-8743-78715e4943b9/content [žiūrėta 2024-04-30].
6. Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras. Lietuvos ir Europos kvalifikacijų sandarų sąsajos: trumpas vadovas. Vilnius: KPMPC; 2014. Prieinama per: https://www.kpmpc.lt/kpmpc/wp-content/uploads/2013/05/LTKS_EKS_trumpas_vadovas.pdf [žiūrėta 2024-04-30].
7. Kvalifikacija. Visuotinė lietuvių enciklopedija. Prieinama per: https://www.vle.lt/straipsnis/kvalifikacija-2/ [žiūrėta 2024-04-30].
8. Pukelis K. Gebėjimas, kompetencija, mokymosi/studijų rezultatas, kvalifikacija ir kompetentingumas: teorinė dimensija = Ability, competence, learning/study outcomes, qualification and competence: theoretical dimension. Aukšt Mokslo Kokybė. 2009;6:12–35. Prieinama per: https://portalcris.vdu.lt/server/api/core/bitstreams/4e3fc0c5-5c80-4d4b-a643-1752bc985409/content [žiūrėta 2024-05-03].
9. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija. Įsakymas Nr. V-544 dėl Lietuvos medicinos normos MN 125:2022 „Ergoterapeutas“ patvirtinimo. Prieinama per: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/d1d52e20123311e6aa14e8b63147ee94/asr [žiūrėta 2024-05-12].

10. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija. Įsakymas Nr. V-544 dėl Lietuvos medicinos normos MN 125:2022 „Ergoterapeutas“ patvirtinimo. Prieinama per: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/d1d52e20123311e6aa14e8b63147ee94?jfwid=32ocqs9dq [žiūrėta 2024-05-15].
11. Aarendonk D, Braichet JM, Lawson-Porter A, Liabø KM, Panayotova K, Pereira E, et al. Reference points for the design and delivery of degree programmes in occupational therapy. Bilbao: Tuning Academy; 2008. p. 48–50. Prieinama per: https://tuningacademy.org/wp-content/uploads/2014/02/RefOccupationalTherapy_EU_EN.pdf [žiūrėta 2024-05-15].
12. Chun I, Taff SD, Mehta A, Chang C. Identifying essential competency areas for occupational therapy education: a scoping review. J Occup Ther Educ. 2020;4(4). https://doi.org/10.26681/jote.2020.040402 [žiūrėta 2024-05-16].
13. Mičiulienė R, Brandišauskienė A. Mokytojų profesinio tobulėjimo sampratos analizė = The professional development of teachers: concept analysis. Pedagogika. 2023;143(3):23–44. Prieinama per: https://ejournals.vdu.lt/index.php/Pedagogika/article/view/2087 [žiūrėta 2024-05-16].
14. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija. Įsakymas Nr. V-1018 dėl ministro 2002 m. įsakymo Nr. 132 pakeitimo. Prieinama per: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/0d4a7f91587811ee8e3cc6ee348ebf6d [žiūrėta 2025-01-11].
15. Bright D. An integrative review of the potential of wireless assistive technologies and internet of things (IoT) to improve accessibility to education for students with disabilities. Assist Technol. 2021 Nov 23;1–8. [žiūrėta 2024-09-08].
16. Berndt A, Murray CM, Kennedy K, et al. Effectiveness of distance learning strategies for continuing professional development for rural allied health practitioners: a systematic review. BMC Med Educ. 2017;17:117. https://doi.org/10.1186/s12909-017-0949-5 [žiūrėta 2024-05-16].
17. Ogurcova I, Servetkienė V, Jankauskienė D. Kaip dešimtmečio sveikatos priežiūros paslaugų kokybės politika ir prieinamumas kuria vertę pacientui. Visuomenės sveikata. 2023;2(101):35–51. Prieinama per: https://sena.hi.lt/uploads/pdf/visuomenes%20sveikata/2023.2(101)/VS%202023%202(101)%20ORIG%20Sveikatos%20prieziura.pdf [žiūrėta 2024-05-16].
18. Jaselionienė J. Visuomenės sveikatos netolygumai: stacionarines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų geografinis prieinamumas. Vilnius: Higienos institutas; 2019. Nr. 5(38). Prieinama per: https://www.hi.lt/leidinys-57/informaciniai-

leidiniai/visuomenes-sveikatos-netolygumai-2019-nr-5-38-stacionarines-asmens-sveikatos-prieziuros-paslaugas-teikianciu-istaigu-geografinis-prieinamumas/ [žiūrėta 2024-05-18].

19. Rajala T, Thi H, Son M. Assessing the financial accessibility of households and SMEs regarding financial services in Vietnam: recommendations and solutions. 2017. Prieinama per: http://digital.lib.ueh.edu.vn/bitstream/UEH/69715/1/133.pdf [žiūrėta 2024-05-18].
20. Fu Y, Liu L. On the accessibility of financial services and income inequality: an international perspective. Technol Econ Dev Econ. 2023;29(3):814–845. https://doi.org/10.3846/tede.2023.18722 [žiūrėta 2024-05-18].
21. Valstybės kontrolė. Valstybinio audito ataskaita: pedagogų kvalifikacijos tobulinimas. 2016-05-10; Nr. VA-P-50-3-5. [žiūrėta 2024-09-23].
22. Ryan J, Pereira RH, Andersson M. Accessibility and space-time differences in when and how different groups (choose to) travel. J Transp Geogr. 2023;111:103665. https://doi.org/10.1016/j.jtrangeo.2023.103665 [žiūrėta 2024-05-20].
23. Shah TI, Milosavljevic S, Bath B. Measuring geographical accessibility to rural and remote health care services: challenges and considerations. Spat Spatio-temporal Epidemiol. 2017;21:87–96. https://doi.org/10.1016/j.sste.2017.04.002 [žiūrėta 2024-05-21].
24. Bong WK, Chen W. Increasing faculty's competence in digital accessibility for inclusive education: a systematic literature review. Int J Incl Educ. 2021;28(2):197–213. Prieinama per: https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13603116.2021.1937344 [žiūrėta 2024-05-21].
25. Laitano MI, Núñez RO, Stable Y. User participation in digital accessibility evaluations: reviewing methods and implications. Educ Inf. 2024 Sep 12;(3):1–16. Prieinama per: https://www.researchgate.net/publication/384195475_User_participation_in_digital_accessibility_evaluations_Reviewing_methods_and_implications [žiūrėta 2024-12-13].
26. Rets I, Coughlan T, Stickler U, Astruc L. Accessibility of Open Educational Resources: how well are they suited for English learners? Open Learn. 2020;38(1):38–57. https://doi.org/10.1080/02680513.2020.1769585 [žiūrėta 2024-05-23].
27. Šilobrit L. Slaugos specialistų kvalifikacijos tobulinimo politikos vertinimas Lietuvoje [magistro darbas]. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas; 2020. Prieinama per: https://cris.mruni.eu/server/api/core/bitstreams/0f7dc8bb-34fc-4d7e-affa-fdf410879571/content [žiūrėta 2024-12-17].
28. Mekšriūnaitė S, Gurevičius R. Išvengiamų išeičių ir ambulatorinės sveikatos priežiūros įstaigų geografinio prieinamumo ryšys. Visuomenės sveikata. 2018;1(80). Prieinama per: https://www.researchgate.net/profile/Romualdas-

Gurevicius/publication/324107218_Relation_between_avoidable_outcomes_and_geographical_accessibility_to_primary_healthcare_facilities/links/5abe0210a6fdcccda658a3df/Relation-between-avoidable-outcomes-and-geographical-accessibility-to-primary-healthcare-facilities.pdf [žiūrėta 2024-05-23].

29. Tchamyou VS, Erreygers G, Cassimon D. Inequality, ICT and financial access in Africa. Technol Forecast Soc Change. 2019;139:169–184. https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0040162518313076 [žiūrėta 2024-05-23].
30. Judge TA, Zhang SC, Glerum DR. Job satisfaction. In: Linzer M, editor. Essentials of job attitudes and other workplace psychological constructs. 2020. p. 207–241. Prieinama per: https://www.researchgate.net/publication/346547946_Job_Satisfaction [žiūrėta 2024-05-24].
31. Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Įsakymas Nr. 1V-339 dėl viešųjų paslaugų vartotojų patenkinimo indekso apskaičiavimo metodikos patvirtinimo. Prieinama per: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.348227 [žiūrėta 2024-05-24].
32. Malinauskienė V. Viešųjų paslaugų vartotojų pasitenkinimas kaip daugiafunkcinio centro veiklos tobulinimo prielaida [magistro darbas]. Vilniaus universitetas; 2021. Prieinama per: https://epublications.vu.lt/object/elaba:79936990/ [žiūrėta 2024-05-27].
33. Tichonova L, Gintilienė M. Perdegimo sindromo poveikis ergoterapeutų profesiniam tobulėjimui. Sveikatos mokslai. 2021;31(7):222–226. https://doi.org/10.35988/sm-hs.2021.249 [žiūrėta 2025-03-21].
34. Varnaitė D. Ergoterapijos taikymo tikslingumas ugdymo įstaigose vaikams, turintiems intelekto sutrikimų, funkciniam savarankiškumui didinti [magistro darbas]. Kaunas: Lietuvos sveikatos mokslų universitetas; 2018. https://doi.org/10.33607/rmske.v2i25.1137 [žiūrėta 2025-03-21].
35. Hall SR, Crifasi KA, Marinelli CM, Yuen HK. Continuing education requirements among State Occupational Therapy Regulatory Boards in the United States of America. J Educ Eval Health Prof. 2016 Oct 27;13:37. https://doi.org/10.3352/jeehp.2016.13.37 [žiūrėta 2025-03-21].
36. Willmarth C, Conway S. AOTA-NBCOT® Joint Initiative: Developing the Occupational Therapy Licensure Compact. Am J Occup Ther. 2022;76(1):7601070010. https://doi.org/10.5014/ajot.2022.761002 [žiūrėta 2025-03-21].
37. Kadakia Z, Lopez A, Shahid M, et al. Therapists to Therapy Assistants: Experiences of Internationally Educated Physiotherapists and Occupational Therapists. Can J Occup Ther. 2024;92(1):18–28. https://doi.org/10.1177/00084174241255467 [žiūrėta 2025-03-21].

38. Karneckaitė U. Šeimos gydytojų požiūris į kvalifikacijos tobulinimą nuotoliniu būdu [magistro darbas]. Kaunas: Lietuvos sveikatos mokslų universitetas; 2021. [žiūrėta 2025-03-22].
39. Kim S, Bayer I, Gewurtz R, Larivière N, Letts L. Comparing Web-Based and In-Person Educational Workshops for Canadian Occupational Therapists and Understanding Their Learning Experiences: Mixed Methods Study. JMIR Med Educ. 2022 Jan 4;8(1):e31634. https://doi.org/10.2196/31634 [žiūrėta 2025-03-22].
40. Tomko EB. Ergoterapijos priemonių poveikis vaikams su autizmo spektro sutrikimais: sisteminė literatūros apžvalga [magistro darbas]. Vilnius: Vilniaus universitetas; 2024. Prieinama per: https://epublications.vu.lt/object/elaba:210543496/ [žiūrėta 2025-03-22].
41. Milkintaitė E. Vaikų sensorinės integracijos sutrikimai ir jų sąsajos su raidos sutrikimu [magistro darbas]. Kaunas: Lietuvos sveikatos mokslų universitetas; 2020. Prieinama per: https://lsmu.lt/cris/entities/etd/afed6e18-0b47-4af6-92d4-948833324e4e [žiūrėta 2025-03-22].
42. Rimdžiuvienė J. Slaugos specialistų tobulinimosi iššūkiai stacionariose globos įstaigose [magistro darbas]. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas; 2022. [žiūrėta 2025-03-22].
43. Daly AL, Germolus EE. Open access continuing education occupational therapy resources for rural communities [magistro darbas]. 2017. Occupational Therapy Capstones. Nr. 346. Prieinama per: https://commons.und.edu/ot-grad/346 [žiūrėta 2025-04-03].

PRIEDAI

1 Priedas

LIETUVOS SVEIKATOS MOKSLŲ UNIVERSITETO
BIOETIKOS CENTRAS

Medicinos akademija (MA) Nr. 2024-BEC2-435
Antrosios pakopos studijų programa - Visuomenės sveikatos vadyba (magistr.)
1 k. studentė: Brigita Norutė
Darbo vadovas: Lektorius Jurgita Vladičkienė
Sveikatos vadybos katedra

DĖL PRITARIMO TYRIMUI

LSMU Bioetikos centras, įvertinęs pateiktus dokumentus, moksliniam-tiriamajam darbui tema „Ergoterapeutų nuomonė apie kvalifikacijos tobulinimo kursus - pasitenkinimo ir prieinamumo vertinimas“ P R I T A R I A .

dr. Žydrūnė Luneckaitė 2024-04-04 15:47:28

** Pastaba: šis pritarimas neatleidžia tiriamąjį moksliný darbą vykdančių asmenų nuo prievolės laikytis Bendrojo duomenų apsaugos reglamento nuostatų ir nuo atsakomybės gauti nacionalinio arba regioninio bioetikos komiteto leidimą, jei toks leidimas būtinas pagal LR Biomedicininių tyrimų etikos įstatyme numatytus reikalavimus.*

2 Priedas

Ergoterapeutų nuomonės apie kvalifikacijos tobulinimo kursus - pasitenkinimo ir prieinamumo vertinimo anoniminė anketa

Gerbiami tyrimo dalyviai,

Esu LSMU Visuomenės sveikatos vadybos studijų programos magistrantė Brigita Norutė. Kviečiu Jus atsakyti į baigiamojo darbo anketą, siekiant įvertinti Jūsų pasitenkinimą kvalifikacijos tobulinimo kursais ir jų prieinamumą.

Anketa yra anoniminė. Apklausos rezultatai bus naudojami tik apibendrinti ir baigiamojo magistro darbo rašymui. Dalyvavimas apklausoje yra savanoriškas ir Jūs turite visišką teisę bet kada nutraukti anketos pildymą.

Tyrimo anketą sudaro 27 klausimai, o Jūsų atsakymai labai svarbūs!

Kilus klausimams galite kreiptis asmeniškai – brigita.norute@stud.lsmu.lt.

Dėkoju už nuoširdžią pagalbą!

1. Kokia Jūsų lytis?
    - Moteris
    - Vyras
    - Kita

2. Koks Jūsų amžius? (Įrašykite)

3. Kokia Jūsų profesija?
    - Ergoterapeutas
    - Kineziterapeutas
    - Masažuotojas
    - Kita (Įrašykite)

4. Jūsų darbo stažas (Įrašykite)

5. Ar šiuo metu turite galiojančią licenciją?
    - Taip
    - Ne

6. Ar esate susidūrę su sunkumais gaunant pirmą kartą licenciją ar norint pratęsti?
    - Taip
    - Ne
7. Jei 6 klausime pažymėjote „Taip“ - įvardinkite su kokiais sunkumais susidūrėte

norėdami gauti pirmą kartą licenciją arba pratęsti. (Įrašykite)

8. Kiek laiko (valandomis) vidutiniškai skiriate kvalifikacijos tobulinimui per metus? (Įrašykite)

9. Kokius kvalifikacijos tobulinimo būdus Jūs naudojote per paskutinius 5 metus ?:

	Labai dažnai	Dažnai	Kartais	Retai	Labai retai
Teoriniai mokymai gyvenamojoje apskrityje					
Teoriniai mokymai, išvykstant į kitą apskritį					
Teoriniai mokymai internetinėje platformoje (MS Teams, Zoom ir kt.)					
Praktiniai mokymai gyvenamojoje apskrityje					
Praktiniai mokymai, išvykstant į kitą apskritį					
Mokymasis savo darbo vietoje					
Stažuotės Lietuvoje					
Stažuotės užsienyje					
Savarankiškas mokymasis					

10. Kokius kitus, nepaminėtus, kvalifikacijos tobulinimo būdus Jus naudojate? (Įrašykite)

11. Ar kvalifikacijos tobulinimo kursų metu pristatomos temos Jus tenkina?

    - Taip, tenkina
    - Norėtųsi didesnės įvairovės
    - Ne, netenkina

12. Ar sutinkate, jog kvalifikacijos tobulinimo kursuose pranešėjų temos yra Jums aktualios?

    - Visiškai sutinku
    - Sutinku
    - Nei sutinku, nei nesutinku
    - Nesutinku
    - Visiškai nesutinku

13. Kokios yra specifinės sritys ar temos, apie kurias Jūs norėtumėte daugiau išgirsti

kvalifikacijos tobulinimo kursų metu? (Įrašykite)

14. Kaip vertinate teorinės medžiagos pateikimą kvalifikacijos tobulinimo kursuose? (Labai gerai – pateikimas yra labai konkretus, išsamus, struktūrizuotas, aiškiai suprantamas. Labai prastai – pateikimas labai nekonkretus, neišsamus, nestruktūrizuotas, sunkiai suprantamas.)
    - Labai gerai
    - Gerai
    - Vidutiniškai
    - Prastai
    - Labai prastai

15. Ar šiuo metu vykstantys kvalifikacijos tobulinimo kursai atitinka Jūsų profesinius poreikius?
    - Visiškai atitinka
    - Atitinka
    - Nei atitinka, nei neatitinka
    - Neatitinka
    - Visiškai neatitinka

16. Ar sutinkate, jog kvalifikacijos tobulinimo kursuose gautą informaciją galite pritaikyti praktiškai?
    - Visiškai sutinku
    - Sutinku
    - Nei sutinku, nei nesutinku
    - Nesutinku
    - Visiškai nesutinku

17. Kokie yra veiksniai, lemiantys Jūsų pasitenkinimą kvalifikacijos tobulinimo kursais? (Pažymėkite iki 3 pasirinkimų)
    - Aktualios temos
    - Temų naujumas
    - Kvalifikuoti ir įdomūs pranešėjai, lektoriai
    - Medžiagos pritaikomumas praktikoje
    - Surinktas valandų skaičius licencijai pratęsti
    - Naujos profesinės pažintys
    - Kita (įrašykite)

18. Kokie yra pagrindiniai veiksniai, lemiantys Jūsų poreikį dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo kursuose? (Pažymėkite iki 5 pasirinkimų)
    - Asmeninis siekis tobulėti
    - Licencijos pratęsimas
    - Naujos profesinės pažintys

- Praktinių įgūdžių tobulinimas
- Naujos žinios tam tikra tema
- Konkurencija darbo rinkoje
- Siunčia darbovietė
- Jie yra pigūs arba nemokami
- Didesnis atlyginimas
- Karjeros siekimas
- Veiklos proceso patrauklumas
- Rezultato patrauklumas
- Kita (Įrašykite)

19. Kuriam kvalifikacijos tobulinimo kursų vykdymo formato būdui Jūs teikiate prioritetą? (nuotoliniu arba kontaktiniu būdu vykdomi kursai) ?

    - Nuotoliniams
    - Kontaktiniams
    - Neteikiu prioriteto

20. Ar yra priežasčių dėl ko Jums gali atsirasti trukdžių mokytis kontaktiniu būdu? (galite pasirinkti kelis atsakymus)

    - Niekas netrukdo
    - Užimtumas darbe
    - Ribotos laiko galimybės
    - Ribotos transporto galimybės
    - Ribotos užsienio kalbų žinios
    - Kontaktiniai kursai yra brangesni už nuotolinius kursus
    - Nepatogi lokacija
    - Toks mokymosi būdas neįdomus
    - Toks mokymosi būdas netinka kai kurioms temoms
    - Kita (Įrašykite)

21. Ar yra priežasčių dėl ko Jums gali atsirasti trukdžių mokytis nuotoliniu būdu? (galite pasirinkti kelis atsakymus)

    - Niekas netrukdo
    - Nepakankamas kompiuterinis raštingumas
    - Užimtumas darbe
    - Ribotos galimybės naudotis kompiuteriu
    - Ribotos užsienio kalbų žinios
    - Netinkamas kursų pateikimo būdas
    - Toks mokymosi būdas neįdomus
    - Toks mokymosi būdas neefektyvus
    - Kita (Įrašykite)

22. Ar sutinkate, kad kvalifikacijos tobulinimo kursai yra Jums prieinami šiais, lentelėje paminėtais, aspektais?

	Visiškai sutinku	Sutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
Kursai yra finansiškai prieinami					
Kursai yra lengvai derinami su darbu.					
Kursai yra geografiškai patogioje lokacijoje					
Kursai yra prieinami laiko prasme					
Kursų išduodami pažymėjimai atitinka licencijos reikalavimus					
Kursų, suteikiančių pažymėjimą, pasirinkimas yra siauras					
Darbdavys išleidžia vykti į kursus nenaudojant asmeninių atostogų					
Technologinės kliūtys, tokios kaip nepakankami kompiuterinio raštingumo įgūdžiai, įrangos prieinamumas, trukdo dalyvauti nuotoliniuose kvalifikacijos tobulinimo kursuose					

23. Kaip dažnai susiduriate su išvardintomis (-ais) kliūtimis ar iššūkiais norėdami dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo kursuose?

	Labai dažnai (100-80% laiko)	Dažnai (79-60% laiko)	Kartais (59-40% laiko)	Retai (39-20% laiko)	Labai retai (19-0% laiko)
Finansinės kliūtys					
Laiko trūkumas					
Geografiniai apribojimai					
Ribotas kursų temų pasirinkimas, skirtų licencijai pratęsti					

Technologinės kliūtys					
Negalėjimas dalyvauti kursuose dėl darbovietėje esančių apribojimų (pvz. nėra suteikiama galimybė dalyvauti nuotoliniu būdu vykstančiuose kursuose)					

24. Ar yra kitų, nepaminėtų klausimyne, priežasčių dėl kurių negalite dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo kursuose?

    o Taip
    o Ne

25. Jei 24 klausime pažymėjote „Taip“ - įvardinkite priežastis dėl kurių negalite dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo kursuose. (Įrašykite)

26. Kokių galimybių ar išteklių Jums trūksta, Jums norint aktyviau dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo kursuose? (Įrašykite)

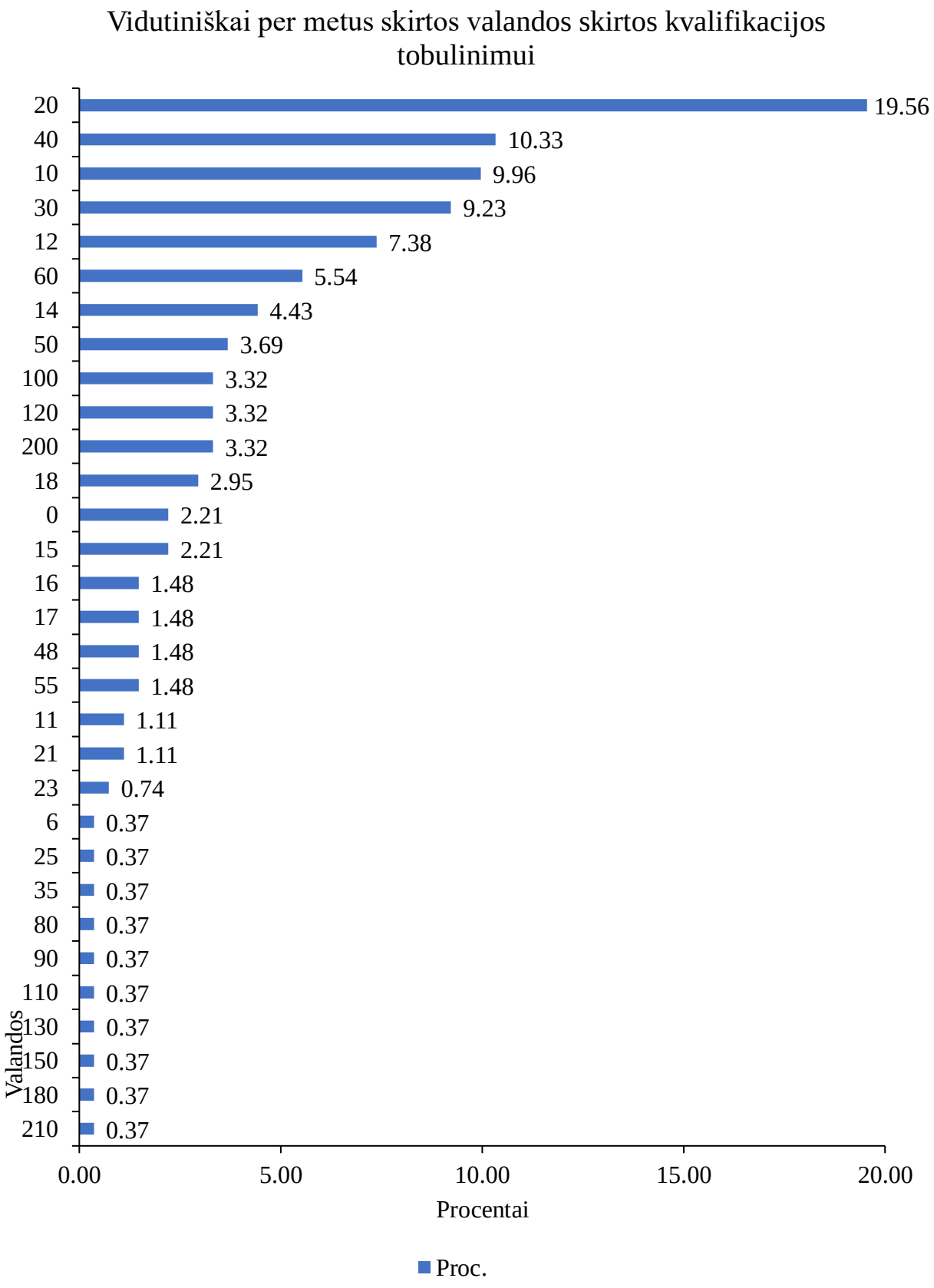
27. Jei galėtumėte, ką norėtumėte pakeisti kvalifikacijos tobulinimo kursų sistemoje? (Įrašykite)

Ačiū už atsakymus!

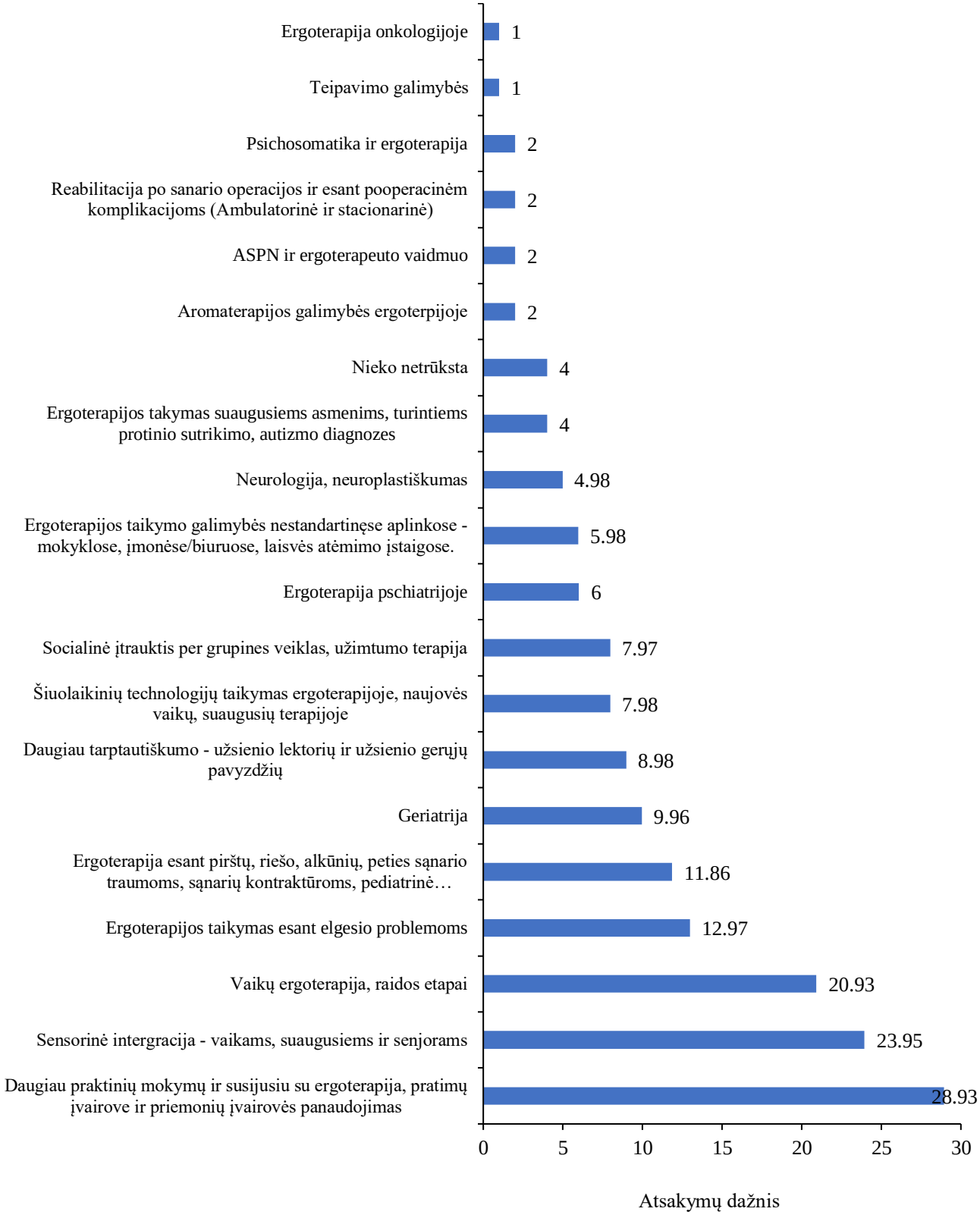
3 Priedas

Respondentų atsakymai į anketos 7 klausimą. Kalba neredaguota.

Pirmą kartą išsiimant licenciją, buvo sunku suvokti kaip kur pildyti informaciją, kur susimokėti.
Ne visi kursai buvo patvirtinti Metas sistemos ir netiko, neužskaitė— valandų.
Stazuote
Kursų, seminarų stoka.
Sudėtingoka buvo užpildyti patį prašymą dėl licencijos ir po to apmokėjimas kėblokas, tik praleisk vieną žingsnį ir jau kažkas ne iki galo padaryta.
Sunkumai renkant reikiamą kvalifikacijos valandų skaičių, biurokratinės kliūtys
Nepriimami kursai ir mokymai iš užsienio lektorių ir kitų šalių
Norint pratęsti licenciją dalies valandų neužskaitė.
Neveikė sistema
Pirmą kartą išsiimant licenciją, nebuvo aišku nuo ko pradėti pildantis dokumentus, kažkaip strigo viskas.
Nes dirbti pradėjau ne iš karto
Pačio prašymo pildymas ir apmokėjimas, ne iškarto pavyko susimokėti
Sunku surinkti reikiamas valandas ir jas po to patvirtinti
Nepriimami kursai ir mokymai iš užsienio
siuo metu nedirbu
biurokratija, truko dokumentu
Lūžo sistema, nepavyko mokėjimas
biurokratizmas
Kursų, seminarų nepakankamas valndų užskitymas.
Strigo sistema
per anksti norėjau išsiimti licenciją, t.y. iš karto baigus tik ir be diplomo :)
sistemos trikdziai
Ne visas valandas užskaitė, ne visi kursai buvo patvirtinti Metas ir daug kas netiko
Neuskaitė valandų iš karto
sistema buvo nepatogi
nepakankamas kiekis valandu ir ne visas u=skaite
Nusprendziau nebepratesti licencijos, igijau kita spec greta ergoterapijos
Nebedirbu

3.3.1.pav. Vidutiniškai per metus kvalifikacijos tobulinimui skiriamos valandos, proc.

3.4.2. pav. Ergoterapeutų atsakymų dažnis norimų kvalifikacijos tobulinimo kursų sričių arba temų